bütün eserleri

Cevat
Fehmi
Başkut

hacı kaptan

İNKILÂP ve AKA

CEVAT FEHMİ BAŞKUT KÜLLİYATI: 3

HACI KAPTAN

OYUN

3 PERDE

İNKILÂP ve AKA
Kitabevleri Koll. Şti.
Ankara Cadd. No. 95 — İst.

Bu eser 1944 - 1945 mevsiminde, İstanbul Şehir Tiyatrosunda temsil edilmiştir.

Dizgi: **GÜL Matbaası** Baskı: **KARDEŞ Matbaası**
İSTANBUL — 1972

ŞAHISLAR

Sahneye Giriş Sırasıyla

Salim	Hüdaverdi şilebinin çarkçıbaşısı
Musa	Hüdaverdi şilebinin ikinci kaptanı
Hacı Kaptan	Hüdaverdi şilebinin süvarisi, 65 yaşında
Gemici Tahsin	Orta yaşlı
Yusuf Akbayır	30 yaşlarında. Samsunlu zengin bir ailenin çocuğu.. Saf ve sevimli.
Elmas	Siyahi, tombul, 45 yaşlarında
Levi	Samsunlu tuhafiyeci, 65 yaşlarında
Seza	Samsunlu zengin bir ailenin kızı. Güzel, saf, 25 yaşında
Avni	.....: Kadın avcısı, yakışıklı kurnaz
Mâlik	Hüdaverdi şilebinin lostromosu, genç
Suzan Songül	Bir tülûat kumpanyasının yıldızı. Muhayyilesi geniş. 35 yaşlarında

Birinci aktör	
İkinci aktör	
Üçüncü aktör	
Dördüncü aktör	
Birinci ve ikinci aktris	
Birinci peri kızı	
İkinci peri kızı	
Üçüncü peri kızı	
Dördüncü peri kızı	
Elmas'ın perisi	
Hacı Kaptan'ın perisi	
Nusret Sadullah	Polis komiseri
Birinci polis memuru	
İkinci oplis memuru	
Ayşe	Samsunlu geçkin dul. Zengince.
Gülsüm	Samsunlu ihtiyar kız. Ömrünü koca aramakla geçirmiş. Aşağı tabakadan, fakat zengin.
Ahmet Akbayıroğlu	Yusuf'un babası
Mahmut Gülzade	Seza'nın babası

(Kadın ve erkek cinlerle periler)

BİRİNCİ PERDE

(Samsun'dan İstanbul'a boş olarak dönen «Hüdaverdi» şilebinin zabitan salonundayız. Solda süvarinin kamara kapısı, sağda başka bir kamara kapısı, cephede sağ tarafa yakın güverteye çıkılan kapı, ortada salonu boydan boya kaplayan büyük bir masa, kanape ve koltuklar)

(Vakit gecedir. Sisli bir hava... Geminin düdüğü her 30 saniyede bir muntazaman çalınır)

BİRİNCİ MECLİS

(Çarkçıbaşı Salim dayı, İkinci Kaptan Musa Deniz)

(Çarkçıbaşı Salim Dayı, kanapede bağdaş kurup oturmuştur. Elinde bir gazete vardır. Bunu az evvel okurken gözlüklerini alnına kaldırmış ve ikinci kaptan ile görüşmeye başlamıştır. İkinci kaptan Musa Deniz salonda mütemadiyen gezinir. Salim'in boş elinde bir tesbih vardır)

SALİM

Ne oldu sana Allasen? Şöyle bir köşeye otursana... Köprüüstünde dört saat yorulmadın mı? Gel bir parti tavla atalım.

MUSA

Vaz geç, canım istemiyor.

SALİM

Niye boyuna dolaşıp duruyorsun?

MUSA

Sinirliyim.

SALİM

Yine kızdırdılar mı? Adaaam aldırma... Geniş ol...

(Geminin düdüğü öter)

MUSA

Bu ses de asabıma dokunuyor. Köprüüstünde dört saat aynı sesi dinledim. Kulaklarım uğulduyor. Altı saattır sis içindeyiz. Hem de gittikçe bastırıyor. Ne olacağız bilmem.

SALİM

Ben sana haber vereyim. Nezle olacaksın oğlum... Siste köprü üstünde durmanın ne olduğunu ben bilirim. İnsanın ciğerleri ıslak süngere döner.

MUSA

Denizi değil, insan ellerini göremiyor... Bir rüzgâr çıksa...

SALİM

Yolu kestiniz ya...

MUSA

Evvelâ beş mile indirdik, sonra daha da yavaşlattık.

SALİM

Vardiyada kim var?

MUSA

Mülâzim kaptan.

SALİM

Sahilden ne kadar açıktayız?

MUSA

Altı mil kadar.

SALİM

İyi ya bütün tedbirleri almışsınız. Her 30 saniyede bir de düdük çalınıyor. Ne diye sıkılıyorsun? İşiten de seni denize dün çıkmış sanacak... Adaam aldırma...

MUSA

Bilmemezlikten gelme Allahaşkına Salim dayı... Beni sinirlendiren sis değil!.. Samsun'dan kalktığımız dakikadanberi bu gemide olup bitenlere bir türlü aklım ermiyor. Beybaba ile sen zihnimizi büsbütün çeldiniz. Bir cin - peri masalı uydurdunuz ki inanmağa imkân yok. Fakat gel de müretteba ta lâf anlat... Gemide tam bir panik havası esiyor...

SALİM

Adaaam, aldırma...

MUSA

Fakat hakları da yok değil hani... Öyle garip şeyler oluyor ki... Sen çarkçıbaşısın, cevap ver bakalım. Samsun'dan ayrıldıktan sonra Kinistin valfları ile kim oynadı? Gemi az kalsın batıyordu.

SALİM

Bilmem...

MUSA

Geceleri manikalardan makine ve kazan dairelerine kim bağırıyor? Güverte üzerindeki koşuşmalar, kadın feryatları, davul, zurna sesleri ne oluyor? Ya o köpek ulumaları, baykuş sesleri?

SALİM

Bilmem...

MUSA

Samsun'dan hareketimizden beri 26 kişilik mürettebattan üçü kayboldu. Güverte gemici Ahmet, yağcı Hüseyin, ateşçi Cemal... Bunlardan biri sarhoştu da denize düştü diyelim. Ya ötekilere ne oldu?

SALİM

Bilmem...

MUSA

Çıldıracağım...

SALİM

Benim gibi yap, kurtulursun.

MUSA

Yani ne yapayım?

SALİM

Yan yelkenleri say! Konturafilok, büyük filok, tiriiketinefilok, velâdibarka... Haydi saysana... Ben ne zaman bir meselenin içinden çıkamaz ya da sıkıntıya düşersem böyle yapar, derhâl açılırım.

MUSA

Fakat Salim dayı...

SALİM

Açılmazsam bu sefer öteki yelkenlere sıra gelir.

MUSA

İyi amma...

SALİM

O da olmadı mı direkler, serenler, delikler, bağlar, düğümler der, bunları sıralamaya dalarım.

MUSA

Alayı bırak Salim dayı.

SALİM

Alay etmiyorum, doğrusunu istersen bu işi pek kurcalamaya gelmez.

MUSA

Fakat ben kurcalayacağım.

SALİM

Adaaam aldırma...

MUSA

Bunun aldırmaması kaldı mı canım.

SALİM

Aldırma dedik ya...

MUSA

Hayır, hayır olamaz...

SALİM

Sonra pişman olursun, hiç hoşlanmazlar...

MUSA

Kimler?

SALİM

Sus... Cahil!

MUSA

Haa, anladım... Cinler, periler... Değil mi? Salim dayı ben böyle şeylere inanmam. Bu işte bir bit yeniği var. İstersen bahse girişelim.

SALİM

(İstihfaf ile) Çocuk... Bu senin garip bulduğun şeylerin hepsini ben daha Samsun'dan hareketimizden evvel biliyor ve bekliyordum. Bunlar bir şey mi? Daha neler neler olabilir?

MUSA

Neler olabilir?

SALİM

Haydi şimdi beni söyletme... Oğlum sen burada daha yenisin, boş olarak sefere çıkmak bu gemiye yaramaz... Anladın mı? Samsun'dan pekalâ mal alarak dönecektik... Derken yazıhaneden bir telgraf... (Derhal İstanbul'a hareket ediniz!)... Tabiî armatörlük yirmi yaşında çocuklara kalırsa iş böyle olur... Rahmetli babası olsaydı dünyada yapmazdı... Biz bu gemiyi onunla Fransa'dan satın aldık. Bir o, bir ben, bir de Hacı Kaptan... Limanın ücra bir köşesine çekip bağlamışlardı. Kimse yüzüne bile bakmıyordu... Talip çıkacak olduk. (Aman dediler heveslenmeyin... O geminin fena bir söhreti vardır... Perilidir) Eh o zaman serde gençlik var... En kabadayımız olsun olsun da ellisinde olsun... Kanımız kaynıyor... Aldırmadık. Gerçi ben bir aralık caydırmağa kalktım amma dinleyen olmadı... Olmadı fakat ayağımız çabuk suya erdi... Daha memlekete gelirken... Ne ise... O gün bu gündür boş iken bu gemi ile yola çıkmaktan korkarım... Şimdi anladın mı?

MUSA

Anlamadım. Anlamak da istemiyorum. Bunlar eski hikâye... Gemide bir dalavere dönüyor. Ben bu muammayı halledeceğim.

SALİM

Bak... Bak... Bak... Olmaz vallahi...

MUSA

Ambarları, kömürlükleri, her yeri aratacağım.

SALİM

Kimse sözünü dinlemez. Aldırma adaam...

MUSA

Ben kendim ararım.

SALİM

Yazık olur sana... Hem böyle şeyler söyleme... Malûm olur. Yapmasan bile yapmış gibi kızarlar... Gazablarına uğrarsın.

MUSA

Yani?..

SALİM

En hafifi çarpılırsın

(Uzaktan ördek sesleri)

MUSA

(Hayretle) Dur, dinle... Bu ne bu?.. Sanki bir alay ördek...

SALİM

(Sakin) Evet ördek sesleri... Gördün mü? Yaptığını beğendin mi?

(Uzaktan şimendifer düdüğü ve gürültüleri)

MUSA

(Telâşlanarak) Duydun ya şimdi de şimendifer düdüğü. Altı mil açıktayız. Bu ses sahilden gelemez...

SALİM

(Sakin) Evet şimendifer düdüğü, sahilden gelemez.. Dilinin belâsı.

(Birden elektrikler söner. Çok yakından bir köpek uluması duyulur. Sahne kapkaranlık değildir. Zayıf bir mavi ışık vardır)

MUSA

(Daha fazla telâşla) Köpek uluyor... İskele başomuzluğumuzda... Gemi mutlak seyir hattını şaşırdı. Makine ağır çalıştığı için akıntılar bizi sahile atmış olacak... Karaya gidiyoruz... **(Bağırıp cephedeki kapıya hücum ederek)** Alabanda sancak... Alabanda sancak.

(Çıkar)

(Yeniden köpek uluması, sonra elektrikler yanar)

SALİM

(Kendi kendine) Konturafilok, büyük filok, tiriniketinefilok ve lâdibarka...

İKİNCİ MECLİS

(Salim Dayı — Hacı Kaptan)

HACI KAPTAN

(Soldaki kamarasından çıkarak) Ne var, ne oluyor, bağıran kimdi?

SALİM

Seninki... Musa... Hayvan sesleri ile şimendifer

düdüğünü duyunca sahile gidiyoruz, sandı. Halbuki onlar...

HACI KAPTAN

Kara mektebinde deniz bu kadar öğrenilir... Topupuna birden bir sandalın idaresini vermem... Kaptan dediğin geminin rotasından çıkıp çıkmadığını yattığı yerden bilir... Zonguldak'a gelmemize daha yıl var... Şimendifer burada ne gezer ki, düdüğü olsun... Onlar mektepli, biz alaylı... Hem denizciliği bizden öğrenirler, hem bizi beğenmezler... Onlara «bey baba» demeyeliymiş «süvari bey» demeli imiş... Neye biniyorsun be, ata mı, eşeğe mi?

(Yine yakından bir köpek uluması)

SALİM

Köpek uluyor. Bu sefer sancak tarafından... Bu gece yine hiddetleneceğe benziyorlar. Gemiyi boş görünce çileden çıktılar. Bilirsin ya sisli havadan da hiç hoşlanmazlar...

HACI KAPTAN

Ahçı direklerin dibine şerbet dökmeyi unutmuş olmasın.

SALİM

Zannetmem, tembih etmiştim.

(Vapurun iki kısa düdük sesi duyulur ve sonra artık düdük ötmez. Bunun yerine perdenin devamınca muntazam fasılalarla kampana sesleri gelir)

SALİM

Hay aptal hay, gemiyi stoper etti. Bu Musa denilen oğlan adam olmayacak. Hâlâ inanmıyor. Dümeni sancağa kırdı olmadı, iskeleye kırdı olmadı, nihayet makineyi durdurdu.

HACI KAPTAN

Geminin sahibine kaç defa söyledim, mektepli ikinci istemem, diye. Al... Al da böyle ikinci kaptanı rafa koy... Ah şunu bu gemiden bir sepetleyebilsem...

SALİM

Demin ambarları arayacağım diye tutturmaz mı?

HACI KAPTAN

E, sonra?..

SALİM

Kulağını büktüm amma kâr eder mi bilmem...

HACI KAPTAN

Fesüphanallah... Bu cahil çocuk bizim başımızı belâya sokacak. Kendilerine anlata anlata dilimizde tüy bitti. Bu gemi tekin değildir. Gündüzler bizim, geceler onlarındır. Gemi bizim ferman onlarındır. Rahat bırakmalı... Huylarınca gitmeli... Söz dinlemeli... Karada adam okuyarak, öğrenerek şoför olur, aklım erer, şimendifer makinisti olur aklım erer. Fakat kaptan olur mu? Orada nazariyat öğrenirlermiş. Muhammet aşkına söyle, 70 senelik gemicisin, gemilerde böyle bir şeye rastladın mı? O hâlde neyi öğreniyorlar? Niçin öğreni-

yorlar? Görürsün bak, bu oğlan bizi felâkete sürükleyecek.

ÜÇÜNCÜ MECLİS

(Evvelkiler, sonra güverte gemici Tahsin)

TAHSİN

(Cephedeki kapıdan girerek) Bey baba, Musa kaptan ambarları aramaya başladı.

HACI KAPTAN

Ha, ambarları mı arıyor? İkinci kaptan mı? Ne diyorsun?

TAHSİN

Evet, bir elinde tabanca, bir elinde elektrik lâmbası 4 numaralı ambara girdi. Güverte lostromosu Malik de arkasında.

HACI KAPTAN

(Bağırarak) Durdurun şunu... İstemiyorum... Menederim.

SALİM

Bu adam mutlaka çıldırdı. Önüne geçmeli! Bu iş şakaya gelmez!

DÖRDÜNCÜ MECLİS

(Evvelkiler, sonra ikinci kaptan Musa Deniz, ve ve Yusuf Akbayır)

(Yusuf önde, Musa elinde tabanca ile arka-

sında girerler. Yusuf'un elinde bir valiz vardır)

MUSA

(Yusuf'u arkasından sahnenin ortasına doğru iterek) Yürü ulan. **(Hacı Kaptana)** Bey baba, işte sizin cinleriniz, perileriniz... Dört numaralı ambarda yakaladım. Bir sandığın arkasında... Yağlı bir müşteri... Öteki ambarlarda da kimbilir ne mallar var... **(Yusuf'a)** Ördek taklidi yapsana ulan...

YUSUF

Ben mi?

MUSA

İstersen şimendifer gibi bağır, yahut köpek gibi ulu...

YUSUF

A, vallahi bunları da yapamam... Ömrümde yapmadım ki...

MUSA

(Tabanca ile tehdit ederek) Yap, yoksa karışmam... Samsun'danberi bize uykuyu haram edersiniz, ha...

YUSUF

Kim, ben mi? Aaa bu adam deli... Seni şimdi görüyorum ayol, nasıl uykunu haram edermişim? Ama

madem çok istiyorsun, yapmaya çalışayım. **(Ördek taklidi yapar ama, bu hiç de başarılı değildir)**

MUSA

Olmadı, baştan.

YUSUF

Biraz paytak paytak yürürüm, haydi ondan beni ördeğe benzetti, diyelim. Eh olur a belki biraz köpeği de andırırım. Fakat şimendifere nerem benziyor, aklım ermedi gitti. **(Musa'ya)** Vallahi yanılıyorsunuz, ben ne ördeğim, ne köpeğim, ne de şimendifer...

SALİM

(Musa'ya) Musa, oğlum, bırak bey baba istintak etsin.

MUSA

(Omuzlarını silker) O halde ben gidiyorum, aramaya devam edeceğim.

HACI KAPTAN

Olmaz... Olmaz, kat'iyyen razı değilim. Dur.
(Musa dinlemez, sür'atle çıkar)

BEŞİNCİ MECLİS

(Hacı Kaptan, Salim, Yusuf)

HACI KAPTAN

Gitti. **(Müteredddit Yusuf'un yanına yaklaşarak)** İn misin, cin misin sen?

YUSUF

Efendim?

HACI KAPTAN

İn misin, cin misin?

YUSUF

Kim, ben mi?

HACI KAPTAN

Sen...

YUSUF

Hayır efendim, ne inim, ne cinim, sizin gibi beni âdemim!

HACI KAPTAN

Demek bizim gibi beni âdemsin? Peki amma onlardan olmadığın ne malûm.

YUSUF

— Kimlerden?

HACI KAPTAN

Onlardan...

YUSUF

Ha... Ha... Anladım... Ördek, köpek ve ya şimendifer... İnsaf edin benziyor muyum?-

HACI KAPTAN

Peki bu gemide ne arıyorsun? Nasıl girdin?

YUSUF

Samsun'da girdim. Merdivenden... Gece vakti...

HACI KAPTAN

Samsunlu musun?

YUSUF

Evet.

HACI KAPTAN

Adın ne?

YUSUF

Yusuf... Akbayır oğullarından

HACI KAPTAN

Samsun'da ne iş yapardın?

YUSUF

Ben mi? (Samsun Yıldırım) ın kaptanı idim.

HACI KAPTAN

Mektepli misin, alaylı mı?

YUSUF

Tabiî mektepli...

HACI KAPTAN

Hey Allahım, ne günlere kaldık, şu hale bak... Ümmeti Muhammet, bu yaşta kaptan olur mu? Anasının

koynundan yeni çıkmış nevzada gemi teslim olunur mu? (Yusuf'a) Bana bak bu (Samsun Yıldırım) dediğin şilep mi? Yoksa yolcu gemisi mi?

YUSUF

Ne o, ne o... Kulüp... Hani Galatasaray gibi...

HACI KAPTAN

Bildim o şileptir. Onun gibi mi?

YUSUF

Yok yahu... Fener gibi kulüb...

HACI KAPTAN

Hani sen kaptandın ya... Şimdi fenerden bahsediyorsun. Fener bekçisi mi idin?

YUSUF

Kaptandım, dedim ya...

(Güverteden bir başkuş sesi ve bir feryat)

SALİM

(Hacı Kaptana) Bu fena alâmet... Bu gece çekeceğimiz var. Hani biliyorsun bir defasında yine böyle baykuş ötmüştü de arkasından şaft kırılmıştı. Canım Hacı, niye mani olmuyorsun bu çocuğun ambarları aramasına? Onların dikine gittin mi, yapmayacakları yoktur.

HACI KAPTAN

Şimdi... Şimdi gösteririm ben ona... Kendim gideceğim... Menedeceğim, bu gemide kumandan benim,

İcabederse hapsedeceğim onu. **(Yusuf'a)** Bana bak delikanlı, mektepli veya alaylı... Madem kaptansın, nihayet bizden sayılırsın... Fakat henüz konuşacaklarımız, anlayacakların bitmedi. **Biz gidip** gelinceye kadar hele sen **(Sağdaki kapıyı işaretle)** Şu kamaraya gir bakalım... Arkandan kapıyı kilitleyeceğiz. Gir ve bekle...

YUSUF

Peki... Olur... Yalnız bir şey soracağım. Onlar deyip duruyorsunuz, kimler bu onlar?...

HACI KAPTAN

Sus, abdestsizsen adlarını ağzına alma...

SALİM

Her şeye burnunu sokma, fazla mütecessiz olma. üstüne vazife olmayan şeye karışma...

HACI KAPTAN

Çarpılırsın.

SALİM

Dilin tutulur. Kambur olursun, gözlerin görmez olur.

YUSUF

Peki amına bunlar kim?

HACI KAPTAN

İyi saatta olsunlar...

YUSUF

Olsunlar... Fakat kimler?..

SALİM

Canım... Bu gemi perilidir?.

HACI KAPTAN

Cinler, periler, gulyabaniler...

YUSUF

Durun, durun ben galiba yanlış vapura bindim. İneceğim. Elbette inerim ya... İnsan yanlışlık yapmaz mı? Ben perisiz gemiye binecektim, şaşırarak perilisine binmişim. Durdurun şunu...

SALİM

Alayı bırak delikanlı...

HACI KAPTAN

Kes sesini, hayatınla oynuyorsun... Haydi gir şuraya...

YUSUF

Yahu beni dinleyin, alay edecek halim yok benim. Siz ömrünüzde yanlış otobüse binmdiniz mi, işte ben de yanlış vapura bindim.

(Kamaraya girer, Hacı Kaptan arkasından kapıyı kilitler)

HACI KAPTAN

(Salim'e) Haydi beraber gidelim.

ALTINCI MECLİS

(Evvelkiler, sonra Musa, Avni, Sezâ, Elmas, Levi girerler. Üçünün de ellerinde valizler, paketler, bohçalar vardır)

MUSA

Haydi yürüyün, nazlanmayın... Yoksa karışmam ha! **(Arkasına dönüp yukarı seslenir)** Malik sen kapının önünden ayrılma... Ne olur, ne olmaz. Kimse dışarıya çıkmayacak. Bunları bir elden kaçırırsak bu siste bir daha zor buluruz. **(Hacı Kaptana)** İşte bey baba, bunlar ikinci posta... Sanırsın ki şilep değil, birinci sınıf yat... **(Avni'yi göstererek)** Bunu da dört numaralı ambarda yakaladık. Deminki ile beraber... Bir fıçının içinde... Tabancayı görünceye kadar hayli debelendi... Azılı bir şey... **(Diğerlerini işaretle)** Bunlar da 3 numaralı ambardaki müşteriler. Bu genç kızla bu şişman bayan beraberler.

ELMAS

A... a... Senin görgü kurallarından hiç haberin yok mudur? Benden, şişman bayan diye bahsedeceğine Madam Elmas Kirkoryan diyemez misin?

MUSA

(Levi'yi göstererek) Bu da ayrı. Artık sanırım her şey aydınlanıyor. Cin, peri lâkırdıları ortadan kalkacak.

SALİM

(Başını sallayarak) Hiç zannetmem. Çocukluğu bırak Musa.

MUSA

Göreceğiz.

HACI KAPTAN

(Levi'ye hitaben) Yaklaş...

LEVİ

(Telâşlı hareektlerle) Peki kaptan bey, peki kaptan paşa! Ayaklarının altını öpeyim, beni dinle... Allah çarpsın ki benim kabahatım yok.

HACI KAPTAN

Dur, telâşlanma! Adın?

LEVİ

Lem'i.

HACI KAPTAN

Dilin biraz çalıyor. Adının Lem'i olduğuna emin misin?

LEVİ

(Önüne bakarak) Bana Levi de derler. Ha Levi, ha Lem'i...

HACI KAPTAN

Ha, şöyle söyle... Herkesi kandırmaya çalışma!

LEVİ

Kulun kurbanın olayım, kaptan paşa beni dinle... Vallahi, billâhi, tallahi iftiraya uğradım... 50 senelik Levi'yi bütün Samsun tanır. Ben böyle şeyler yapacak adam değilim...

HACI KAPTAN

Sus be, ne ağzı kalabalık herifsin... Suallerime cevap ver o kadar. Samsunlu musun?

LEVİ

Evet paşam. Devlet millet sayesinde...

HACI KAPTAN

Kâfi... Kaç yaşındasın?

LEVİ

50... Bütün ömrümde namusumla yaşadım... Ayaklarının turabı olayım, bana merhamet et... Samsun mahkemesinde tanıdığın varsa...

HACI KAPTAN

Çeneni tut... Ağzını bozma, ne soruyorsam ona cevap ver... Samsunda ne iş yapardın?

LEVİ

Tuhafiyeci, nalbur, gazeteler bayii... Saat da tamir ederim. En sağlam radyolarla plaklar bende bulunur. Sülük satarım... Son moda şapkalarım, gayet şık bisikletlerim vardır... Ara sıra komisyonculuk yaparım. Bende kimsede bulunmayan Avrupa ilâçları bulunur.

SALİM

Oh, oh, oh. Samsun'da başkasına iş bırakmamışsın...

HACI KAPTAN

O halde zengin bir adamsın...

LEVİ

Ne söylüyorsun kaptan paşa, Allah senin inandırsın beş param yok. Bu kriz biz tüccarları mahvetti... Elimiz-

deki, avucumuzdaki bütün mallar gitti... Amma iftira ettiler...

HACI KAPTAN

Ne diye iftira ettiler?

LEVİ

Karaborsa yapıyormuşum. Mahkemeye verdiler... Tevkif edeceklerdi Kaptan paşam, sen beni tanırsın... Ayaklarının altını öpeyim, söyle benden namuslu tüccar var mı?

HACI KAPTAN

Fazla konuşuyorsun... Demek karaborsacılıktan yakalandın... Kaçtın. Bizim geminin ambarlarına saklandın...

LEVİ

Vallahi, billâhi, tallahi...

HACI KAPTAN

Fazla lâkırdı istemez, dedik ya... Bu tarafa geç... Ne mal olduğun anlaşıldı. İlk uğrayacağım limanda seni zabıtaya teslim edeceğim.

LEVİ

Kaptan paşam, ayaklarının turabı olayım...

HACI KAPTAN

Çeneni tutmaz da kafamı kızdırırsan, İstanbul'a varmamızı beklemez, vallahi seni denize attırırım. Geç bu

tarafa... **(Sezâ'ya)** Hanım kız sen gel bakalım... **(Sezâ ve Elmas ilerlerler)** Yok madam yok, sen değil, yalnız küçük hanım.

ELMAS

O nerede, ben orada, ben onun dadısı, arkadaşı, sırdaşıyım.

HACI KAPTAN

Öyle olsun, darılma, ama yerine dön, sıranı bekle.

ELMAS

Dönmem yerime. Koskoca kaptan olacaksın, utanmıyor musun ağzı süt kokan bir yavruyu tek başına yanına çağırmaya? Maksadın ne?

SEZÂ

Dadı, sus.

ELMAS

Niçin susacakmışım? Edebi ile konuşsun. O kaptansa, senin baban da eşraf... Milyoner.

HACI KAPTAN

Anlaşıldı, anlaşıldı, darılmayın, beraber gelin. Madamın adını öğrendik. Seninki...

SEZÂ

Sezâ efendim...

HACI KAPTAN

Kimin nesisin?

ELMAS

Tanımıyor musun? Sen ne biçim kaptansın? Altıntaşların kızı... Onun babası Mahmut bey, Samsun'un en büyük eşrafıdır... Dedesi ilânı meşrutiyette donanma cemiyetine yirmi bin altın iane vermişti.

LEVİ

Tanırım, müşterimdir, çok zengin bir adam...

HACI KAPTAN

Sana sormadık. Kıs çeneni (**Sezâ'ya**) Bu gemide ne arıyorsunuz?

SEZÂ

İki kelime ile anlatayım efendim. Zorla yaptırılmak istenen bir izdivaç meselesi... Dedem İsmail Ağa...

LEVİ

Onu da tanırım... O da müşterimdi. Çok iyiliğini gördüm...

HACI KAPTAN

Sus ulan. Şimdi denizi boylarsın...

SEZÂ

Babam evlenip, annem bana hamile kalınca, dedem İsmail ağa, çok sevdiği bir arkadaşına demiş ki, «Torunum kız olursa senin torunun ile evlendiririm, söz veriyorum» demiş. Derken ben doğmuşum...

LEVİ

Hatırladım. Bütün lohusa takımlarını ben vermiştim.

(Hacı Kaptan yerinden fırlayarak Levi'nin üzerine yürür. Levi siner)

HACI KAPTAN

(Sezâ'ya) Devam et...

SEZÂ

İki aile onların torunları ile benim evlenmemizi kat'i surette kararlaştırmışlar. Dedem ölürken vasiyet etmiş: «Eğer Seza hakkında verdiğim sözü yerine getirmezseniz mezarımda rahat yatmam» demiş. Benim bunlardan haberim yok. On yaşına kadar Samsun'da, babamın yanında kaldım. Sonra beni İstanbul'a, halamın yanına yolladılar. Bebek'teki Amerikan Kolejine girdim. Tahsilimi bitirince tekrar Samsun'a dönmek icabetti. İşte o zaman bana meseleyi açtılar. Sen ille, falanca adamın oğlu ile evleneceksin dediler. Babamın teklifini şiddetle reddettim. Düşünün bu asırda böyle şey olur mu? Varacağım adamı ancak ben seçebilirim. Tabiî isyan ettim. Fakat dinlemek istemediler. Kararlaştırdıkları düğün günü yaklaşıyordu. Başka çare kalmayınca ben de dadımı yanıma alarak, İstanbul'a halamın evine kaçmaya karar verdim.

HACI KAPTAN

Bizim geminin hareket edeceğini duydun ve planını kurdun. Alâ. Peki amma seni vermek istedikleri adamı gördün mü?

SEZÂ

Hayır... Bir kere bile görmedim.

HACI KAPTAN

Belki beğenirdin.

SEZÂ

Dünya güzeli olsa hayır. Bu prensip meselesi... Ben cariye değilim.

HACI KAPTAN

(Salim'e) Ne dersin?

SALİM

Adaaam aldırma...

HACI KAPTAN

Pekalâ. **(Levi'nin tarafını işaretle)** Siz de şöyle geçin bakalım.

(Sezâ geçer, Elmas bulunduğu yerden ayrılmaz)

HACI KAPTAN

Haydi ya, sen de... Nazlanma...

ELMAS

Bana sual sormayacak mısın?

HACI KAPTAN

Hayır.

ELMAS

Demek beni adam yerine koymuyorsun.

HACI KAPTAN

Estağfurullah... Estağfurullah... Eh sen de anlat bakalım.

ELMAS

Hah şöyle. Sultan Mecit efendimiz zamanında...

HACI KAPTAN

Oooo, pek eskilerden başladın. Vaktimiz dar.

(Elmas susar)

HACI KAPTAN

Haydisene ya... Konuş.

ELMAS

Konuşmayacağım. Çünkü ben de seni adam yerine koymuyorum.

SALİM

(Hacı Kaptan'a) Adaaam, aldırma...

HACI KAPTAN

Pekalâ, öyle olsun, geç bakalım.

(Elmas küskün, Sezâ'nın yanına gider)

HACI KAPTAN

(Sezâ ve Elmas'a) Siz oturun, şöyle oturun. **(Birbirinden ayrı yerlere otururlar)**

HACI KAPTAN

(Avni'ye) Sen gel. **(Avni ilerler)** Demek sen de kaptanın bulunduğu ambarda idin...

AVNİ

(Şaşırarak) Ay o size kaptan olduğunu söyledi mi?

HACI KAPTAN

Niye şaştın?

AVNİ

Niye şaşmayayım? Bu işte her halde bir yanlışlık olacak. Kaptanım dediğini iyice duydunuz ha?

HACI KAPTAN

Tabii duyduk, canım...

SALİM

Duyduk ya... Ben de duydum...

AVNİ

Tuhaf şey, pek tuhaf...

HACI KAPTAN

Canım tuhaflık bunun neresinde?

AVNİ

Efendim o, ölür de kaptan olduğunu kimseye söylemez. Söyleyemez.

HACI KAPTAN

İyi amma işte sana da söylemiş ya! Yoksa nereden bileceksin...

AVNİ

Evet bana söyledi... Haklısınız. Söyledi amma fitil gibi sarhoştu. Samsun'dan ayrıldığımız gece yanıma bir kilo rakı almıştım Dörtte üçünü 2 3 saat zarfında temizledi... Burnunun ucunu göremiyordu. Öyle iken işin farkına vardı da, sırrını ağzımdan kaçırmayayım diye bana belki on defa yemin verdirdi...

HACI KAPTAN

Bak şu işe... Peki kaptan olduğunu ne diye saklıyormuş?

AVNİ

Söyleyemem, mazurum...

HACI KAPTAN

Hele hele... Nazetme.

AVNİ

Yemin verdim, efendim.

HACI KAPTAN

Kafam kızıyor, ha... Söyle diyorum...

MUSA

Delikanlı söylemezsen hakkında fena olur

LEVİ

Söyle be kuzum. Ne kaybedeceksin.

AVNİ

Peki peki darılmayın. Günahı boynunuza... Anlatacağım. Size kendisini nasıl takdim etti? Adı ne imiş?

HACI KAPTAN

Yunus mu dedi, Yusuf mu dedi, öyle bir şey...

SALİM

Evet, Yusuf...

AVNİ

Yalan... Adı Avni... Avni Açıkgöz...

LEVİ

Yanlış be kuzum. Avni Açıkgöz senin adındı. Bize öyle dedin.

AVNİ

Bilmediğin işe karışma. Yanlış duymuşsun. Evet süvari bey, Deniz Ticaretin yetiştirdiği en parlak gençlerdenmiş ama ahlâk, karakter sıfır. Kısa zamanda yaman bir sabıkalı olup çıkmış. Bu yüzden heryerden koğulmuş.

HACI KAPTAN

Hırsız mı?

AVNİ

Hayır.

HACI KAPTAN

Yankesici mi?

AVNİ

Hayır.

HACI KAPTAN

Peki amma ne?

AVNİ

Yaman bir ırz ve namus düşmanı...

HACI KAPTAN

Ne dedin, ne dedin?

SALİM

Irz ve namus düşmanı ha... Bak işe...

HACI KAPTAN

Peki ne yapmış?

AVNİ

Mahkûmiyetlerinden beşi hetki ırz.

HACI KAPTAN

Onu geç...

AVNİ

Niye geçeyim? En büyük cürüm...

HACI KAPTAN

Geç dedik ya. Böyle açık şeyler konuşma. İçimizde bir kadın var.

ELMAS

İki kadın var...

HACI KAPTAN

Ortalık biraz karanlıkça da göremedim. Kusura bakma madam... Evet iki kadın var...

AVNİ

İkisi vâdi izdivacla iğfâl...

LEVİ

Beş, iki daha yedi etti...

HACI KAPTAN

İğfal ha... Demek onu da yapmış...

AVNİ

Biri de namusa tecavüz maksadile haneye taarruz..

LEVİ

Bir daha sekiz. Tamam.

HACI KAPTAN

Bu kadar mı?

AVNİ

Daha ne olsun?... Her birinden senelerce yatmış...

HACI KAPTAN

Sus. Açık konuşma dedik ya...

AVNİ

Ben mi açık konuşuyorum?

HACI KAPTAN

Ağzından çıkanı kulağın işitmiyor. Yatma lâkırdısı yok. İçimizden...

ELMAS

İki kadın var...

HACI KAPTAN

Evet kadınlar var... **(Avniye)** Peki şimdi bu gemide ne arıyor?

AVNİ

Hâlifirarda... Samsun'da da bir marifet yapmış.

HACI KAPTAN

İyi bir kaptan mı imiş bari?

AVNİ

Dedim ya, Reks'te, Normandi'de, Kuin Meri'de bile hizmeti var. Fakat oralardan da koğulmuş... Kadın onda bir hastalık... Anlaşılan kadınlar da kendisine dayanamıyorlar.

HACI KAPTAN

Peki ama yaşı çok küçük onun yahu! Denizcilikte bu kadar geçmişi olamaz.

AVNİ

Ah ne kart horozdur o, bilseniz.

HACI KAPTAN

Hişt horoz lâkırdısı yok. Kadınları unutma

SEZÂ

Ne biçim adam bu kuzum?

AVNİ

Biraz esmerce. Bir fevkalâdeliği yok, ama bir de kadınlara sormalı.

HACI KAPTAN

(Avni'ye) Peki, Avni kaptanın geçmişini anladık. Şimdi biraz da kendinden bahset bakalım.

AVNİ

Ah efendim, benimki içler acısı... İki kelime ile nakledeyim. Adım Cafer. Devlet düşkünü bir ailenin çocuğuyum. Anamı hiç tanımam lohusa döşeğinde ölmüş. Zavallı babacığım bana hem analık, hem de babalık etti. Samsun'da tüccar kâtibiyim. Üç gün evvel babamın İstanbul'da ağır şekilde hastalanıp hastahaneye kaldırıldığını haber aldım. Ölüm hâlindeymiş. Ne olursa olsun onun hiç olmazsa son nefesine yetişmeğe karar verdim. Başka vasıta yoktu. Geminize bindim. İşte benim hikâyem...

ELMAS

Ne acıklı şey... Vah zavallı delikanlı... Yüreğim kalktı a dostlar!

YEDİNCİ MECLİS

(Evvelkiler, sonra Malik)

MALİK

(Elinde bir telgraf ile girerek) Bey baba, bunu telsiz memuru yolladı. Şimdi gelmiş...

HACI KAPTAN

Oku bakalım...

MALİK

(Okur).

Hüdaverdi şilebi süvarisine;

Avni kaptan adlı kadın avcısı sabıkalının Samsun'dan geminize gizlice bindiğini Samsun zabıtasının iş'arı üzerine öğrendik stop. Sanık gerek İstanbul, gerekse Samsun adliyelerince aranmaktadır stop. İstanbul'da bize teslim etmek üzere derhâl nezaret altına almanız ve firarına mani olmanız ehemmiyetle rica olunur.

İstanbul Emniyet Müdürlüğü

AVNİ

Nasıl anlattıklarım doğru değil mi imiş?

HACI KAPTAN

(Salim'e) Dayı getir bakalım, şunu... Anahtar kapının üstündedir.

AVNİ

Görürsünüz inkâr edecek. Sakın aldanmayın... Ona

hakikatı itiraf ettirmek üzere icabında cebir istimâline kadar gitmeli. Başka çare yok.

(Güverteden baykuş sesi)

SALİM

(Kamara kapısına doğru ilerlerken durarak) Dinleyin baykuş ötüyor.

HACI KAPTAN

Evet baykuş ötüyor.

SALİM

Yine başlıyorlar.

ELMAS

Ne oluyorsunuz ayol, Allahın kuşu bu, ötmesin mi?

HACI KAPTAN

Hacı, haydi, fındık kabuğunu doldurmayan aklınla her işe burnunu sokma... Karadeniz'in ortasındayız... Burada baykuş ne gezer?...

ELMAS

O hâlde baykuş ötmüyor... Ne söylenip duruyorsunuz?

MUSA

(Malik'e) Malik.

MALİK

Efendim!

MUSA

(Güverteyi işaretle) Haydi!

(Musa ve Malik çıkarlar)

SEKİZİNCİ MECLİS

(Evvelkiler, sonra Yusuf)

(Salim anahtarı çevirerek sağdaki kapının kapısını açar)

SALİM

(Kamaradan içeri seslenir) Avni kaptan, gel bakalım.

SALİM

Sana söylüyorum, Avni kaptan, oğlum gelsene...

YUSUF

Burada benden başka kimse yok. Aradığınız adamı hiç görmedim.

SALİM

Haydi haydi uzun etme... Buraya gel...

YUSUF

(Kamaradan çıkar, sonra birdenbire geri dönerek kamaradan içeri seslenir) Avni kaptan, orada isen cevap ver Allahaşkına... Seni bulamayınca beni götürüyorlar.

AVNİ

Ne güzel rol yapıyor. Ah hinoğlu hin...

(Sükût)

(Bütün gözler Yusuf'a dikilmiştir. Yusuf da sahnenin ortasına doğru ilerlerken şaşkın, bir kendisine, bir onlara bakar)

AVNİ

Bakın bakın gözleri kadınlarda... Vay tilki vay...

HACI KAPTAN

(Sezâ'nın tarafını işaretle) Bana bak o tarafa bakma, ayaklarını kırarım... O kız bana emanet, namus ve iffetinden ben mes'ulûm, anlaşıldı mı?

ELMAS

Ya ben, beni kim muhafaza edecek? Çiy çiy yiyecek gibi bakıyor. Aman yarabbi insanı zorla günaha sokacak.

HACI KAPTAN

(Elmas'ın bulunduğu istikameti işaretle) Pek ümit etmem amma o tarafa da bakma.

YUSUF

Pardon kaptan bey bir saniye. Tavana bakabilir miyim?

HACI KAPTAN

Bakabilirsin.

(Yusuf başını tavana kaldırır, sükût)

AVNİ

Düşünmeğe başladı, yemin ederim ki plan kuruyor. Vah vah vah, mahvoldu kadınlar...

HACI KAPTAN

(Yusuf'a) Hışt, beni dinle... Düşünme!

YUSUF

Eee fazla geliyorsunuz amma... O tarafa bakma, bu tarafa bakma... Düşünme... Ne istiyorsunuz benden canım... Ben ne yaptım size. Geminize gizli bindim diye bu işkence reva mı?

SEZÂ

Doğru ya. Zavallıcık... Hakikaten adetâ işkence ediyorlar.

ELMAS

A kız sus. Ona acıyacak sen mi kaldın! Yoksa gönlünü mü kaptırıyorsun?

LEVİ

Bakmaktan ne çıkar? Bu müşterinin hakkıdır.

HACI KAPTAN

(Sezâ ve Levi'ye) Siz karışmayın. **(Yusuf'a)** Eee, Avni kaptan, anlat bakalım... Cemaziyelevvelin bu kâğıtta **(elindeki telgrafı göstererek)** sakın inkâra sapayım deme... Meğer sen neymişsin be...

YUSUF

Neymişim?

HACI KAPTAN

(Sesini Sezâ ve Elmas'a duyurmak istemeyerek) Sekiz sabıka, anlıyorsun ya. Beşi hetki ırz... İki vadi iz-divaçla iğfâl, bir haneye taarruz... Tamam mı?

YUSUF

Ne tamam mı?

HACI KAPTAN

Marifetlerin!

YUSUF

Benim mi?

HACI KAPTAN

Yok benim.

YUSUF

Allah Allah... Pek şaştım. Bu yaşta? Hiç de tahmin edilmez.

HACI KAPTAN

Elinin körü... Alayı bırak, tabiî senin marifetlerin.

YUSUF

Ay bunları ben mi yapmışım?

HACI KAPTAN

Yeni mi öğreniyorsun?

YUSUF

Meğer ben neymişim be... Yahu durun, şakayı bırakın... Böyle soğuk şakalardan hiç hoşlanmam.

AVNİ

Yine rol yapmaya başladı.

HACI KAPTAN

İnkâr mı? İmkânsız!

YUSUF

Yahu siz deli misiniz? Bu vapura girdiğim dakikadanberi beni benzetmediğiniz şey kalmadı. Hepsine eyvallah dedim. Fakat artık namusumla da oynatmam ya... Yoooo. hayır hiç bir zaman... Hiç bir zaman oynatmam...

HACI KAPTAN

Kızma canım, sen kendi namusunla oynatmamışsın ki, başkalarının namusu ile oynamışsın.

YUSUF

Oynamadım... Zaten oyun sevmem... İskambil bile bilmem...

HACI KAPTAN

Kısa keselim, adın, Avni değil mi?

YUSUF

Değil, Yusuf...

HACI KAPTAN

Kaptansın...

YUSUF

Değilim...

AVNİ

Biraz tehdit edin, bu şekilde ikrar etmez.

HACI KAPTAN

Bana bak, kafamı kızdırma... Bir kızarsam hâlin dumandır. Vallah seni çırılçıplak soyar, direğe bağlatıp vücudun kan içinde kalıncaya kadar kamçılatırım.

YUSUF

Neee... Aman yarabbi...

AVNİ

Yüzü sararmaya başladı. Devam... Devam...

HACI KAPTAN

Diri diri ocaklara attırırım. Bir ocaktan çıkarıp ötekine attırırım.

YUSUF

Hihhhh... Sen bana merhamet et Allahım!

AVNİ

Şimdi de kızarıyor. Gayret...

HACI KAPTAN

Bacağına ip takar, denize sarkıtır, pervaneye parçalatırım.

(Yusuf eli ile yüzünü kapar)

YUSUF

Değilim... Değilim... Değilim! Niçin canım, bunları bana yapıyorsunuz? Sizde insaf, merhamet yok mu? Ne diye bana yalan söyleteceksiniz?

SALİM

Avni oğlum, itiraf et... İnattan ne çıkar? Seni cezalandıracak değiliz ki... Söylesen de, söylemesen de nasıl olsa İstanbul'a varınca zabıtaya teslim edeceğiz, sırrını bizden saklamakla bir şey kazanmış olmazsın. Zaten ambarda yakalanıp getirildiğin zaman kaptan olduğunu söylemiştin. Biraz daha gayret... Hacı delinin biridir. Söylediklerini yapar mı yapar. Haydi itiraf et...

YUSUF

(Bitkin) Peki... Peki... İtiraf ediyorum.

HACI KAPTAN

Beş hetki ırz...

YUSUF

Beş...

HACI KAPTAN

İki iğfâl.

YUSUF

İki...

HACI KAPTAN

Bir haneye tecavüz...

YUSUF

Bir...

LEVİ

Hesap tamam, alacak, verecek kalmadı.

HACI KAPTAN

Reks, Normandi, Kuin Meri, ha ne dersin?

YUSUF

(Ağlar gibi) Evet, evet işte onlarla düşüp kalktım, kör olsunlar başımı nârâ yaktılar.

DOKUZUNCU MECLİS

(Evvelkiler, sonra Malik)

MALİK

(Korkudan nefesi tıkanmış, perişan bir halde içeri dalarak) Beybaba... Beybaba felâket...

HACI KAPTAN

Ne var, ne oldu?

MALİK

Musa kaptan gitti... Kaçırdılar... Götürdüler. Gözlerimle gördüm. Ben canımı güç kurtardım... Ben... Ben... Ben...

SALİM

Oğlum dur bakalım... Bu kadar telâşlanma... Musa kaptanı kim kaçırdı, onlar mı?

MALİK

Evet onlar... Gözlerimle gördüm. Bir numaralı ambara gidiyorduk. O önde yürüyordu. Ben de arkasında... Birden sis içinde bir dev belirdi. Boyu direğin yarısını geçiyordu. Etrafında bir çok irili, ufaklı canavarlar vardı. Başları insan gibi, vücutları aslan gibi... Hücum ettiler. Hepsi birden üstüne üşüştüler, alıp götürdüler... Gözlerimle gördüm... O önde idi, ben de arkasında...

SALİM

Kontrafilok, büyük filok, tiriniketinefilok, velâdibarka...

HACI KAPTAN

(Salim'e) Bu oğlan bizi belâya sokacak demedim mi idi? İşte, evvelâ kendi başını yedi. Fakat biz ne olacağız? Ne yapmalı?... Hiddetlerini nasıl yatıştırmalı?

ELMAS

Aaaa... Üstüme iyilik sağlık... Bunlar kim böyle ayol?...

MALİK

Bilmiyor musun, cinler, periler... Gülyabaniler... Bu gemi perilidir. Ben gözlerimle gördüm. Boyu direğin yarısını geçiyordu.

ELMAS

(Sezâ'ya) Kız, gözün kör olsun inşallah emi? Ah ne dedim de sana uydum? Deniz derya aşmağa kalkıştım. Elin gül gibi delikanlısını beğenmez misin? Sanki bir erkeğin ötekinden farkı varmış gibi. Azgınlığın, densizliğin sonu budur, tabii...

SEZÂ

Fakat dadı...

ELMAS

Dilim tutulaydı da sana peki demez olaydım. Aklım sana emanet yarabbi...

YUSUF

Nasıl, benim gibi bir masumun üstüne hep birden çullanır mısınız? İşte cinlerle periler sizden intikamımı alacaklar.

AVNİ

Haydi, haydi fırsattan istifade edip kendini temi-

ze çıkarmağa kalkışma... Senin hesabını mahkeme görecek...

LEVİ

Samsun mahkemesi mi? O halde beraberiz...

HACI KAPTAN

Gürültüyü kesin... Aklınız varsa tövbe ve istiğfar edin. İçinizden bir şeyler okuyun.

ELMAS

Yalnız okumakla olmaz... Ben bilirim... Ah neler geldi başımıza... Muska lâzım, tütsü lâzım... İyi saatta olsunlar tütsüden pek hoşlanırlar... Üzerinizde mavili kumaş bulunmasın. Varsa çıkarın. Var mı?

LEVİ

Benim gömleğim mavi...

YUSUF

Bacı, benim de iç çamaşırlarım mavi çizgili... Çıkarayım mı?

ELMAS

Boyun devrilsin inşallah, koca kazık... Şimdi lâf atmanın sırası mı? Bunlar sâkin zamanların işi!

YUSUF

Ne lâf atması canım? Sual sordun, cevap verdim... Yarabbi sen bilirsin!

HACI KAPTAN

Kesin gürültüyü... Bizi rahat bırakın... **(Salim'e)** Şimdi ne olacak bize bir ikinci kaptan lâzım...

SALİM

Evet, lâzım.

HACI KAPTAN

Buldum... Buldum. **(Yusuf'a)** Avni kaptan...

AVNİ

(Yusuf'a) Sana söylüyorlar.

YUSUF

Efendim!

HACI KAPTAN

Seni bu gemiye ikinci kaptan tayin ediyorum.

YUSUF

Efendim?

HACI KAPTAN

İkinci kaptan yaptım, seni... Sekiz saat sonra vardiya senin...

YUSUF

Müsaade edin.

HACI KAPTAN

Fakat namus ve edebinle çalışacaksın ha... Yolculara sataşmak yok... Gözünü patlatırım.

YUSUF

Yahu şakanın da bir haddi vardır... Bırakın Allahınızı severseniz...

HACI KAPTAN

İtiraz yok...

YUSUF

Ay sahi mi söylüyorsunuz?

SALİM

Oğlum, şakanın sırası mı?

HACI KAPTAN

Lâkırdıyı kısa kes, seninle uğraşacak vaktimiz yok... Haydi Malik sana bir elbise uydursun! Beyhude çeneni yorma!...

YUSUF

Yormıyacağım. Bir kelime ile kestirip atayım. Yapamam.

HACI KAPTAN

Yapacaksın!

SALİM

Yoksa tenezzül mü etmiyorsun? **(Hacı kaptana)** Gemiyi beğenmedi!

HACI KAPTAN

Ne halt eder? Benim suvarisi olduğum gemide ikin-

ci kaptanlık yapmak herkes için bir şereftir. **(Yusuf'a)** Doğru mu?

YUSUF

Yapamam...

HACI KAPTAN

Yine kafamı kızdırıyorsun.

YUSUF

Yapamam dedik ya... Siz ne lâkırdı anlamaz adamlarsınız yahu. Ben kaptan değilim... Çocukken kâğıt kayıklar yapar, bunları sahilde yüzdürürdüm. Onu da pek iyi beceremezdim ya... Çarçabuk su alır batarlardı. İşte denizcilikle alâkam bu kadar. Bir kere sordunuz mu bana bu gemide ne arıyorum? Hemencecik kaptansın dediniz çıktınız... Emriniz baş üstüne fakat yapamam, elimden gelmez.

AVNİ

(Hacı kaptana) Yine başladı. Size söylemiştim. Ona iyilikle muamele edilmez.

HACI KAPTAN

Anlaşıldı... Anlaşıldı... **(Malik'e)** Malik!

MALİK

Buyur beybaba...

HACI KAPTAN

Git iki üç tane gemici al gel... İrilerinden olsun... Biraz ip ile bir de kamçı getirsinler...

MALİK

Başüstüne beybaba...

SALİM

(Malik'e) Malik, bir dakika bekle... **(Yusuf'a)** Avni kaptan oğlum ne diye bizi böyle tatsız şekilde muameleye mecbur ediyorsun?

YUSUF

Bilmiyorum, yapamam...

HACI KAPTAN

Meydan dayağını yiyince öğrenirsin.

SALİM

Sabrımız tükeniyor... Yapılacak işlerimiz var. İyi saatta olsunları teskin için çaresine bakmalıyız. Haydi nazlanma...

LEVİ

Canım ne kaybedeceksin be kuzum?

SEZÂ

Hem kaptan elbisesi kimbilir size ne yakışacak! Ne olur, benim hatırım için.

YUSUF

Öyle mi? Şey... Hanımefendiciğim beni dinleyin...
(Malik çıkar)

HACI KAPTAN

(Yusuf'a) Mes'ele hâlolundu, hık mık dinlemem.

(Salim'e) Yukarı çıkıp şöyle bir vaziyete bakalım. **(Yolculara)** siz de eşyalarınızı kamaralara yerleştirin. Benim kamaramı kadınlara veriyorum. **(Yusuf'un evvelce girdiği kamarayı işaretle)** Erkekler de bu kamaraya! Haydi!

(Hacı kaptan ile Salim güverteye çıkarlar. Seza ile Elmas soldaki kamaraya, Levi ile Avni sağdakine girerler)

ONUNCU MECLİS

(Yusuf, sonra Suzan Songül)

(Suzan güverteye çıkılan kapıdan başını uzatır, sonra girer)

SUZAN

(Ayaklarının ucuna basa basa Yusuf'a doğru ilerler) Avni kaptan!

YUSUF

Efendim!

SUZAN

Seni sahtekâr seni.

YUSUF

Vay sevgilim, vay Suzancığım, sensin ha... Ödümü kopardın... Nereden çıktın böyle ayol? Artık ümidi kesmiştim. Gemide mi idin? Neden şimdiye kadar ortalarda gözükmedin. Ah benim başıma gelenleri sorma... Zorla kaptan yapmak istiyorlar beni.

SUZAN

Ahlâksız herif... Alçak herif... Yalancı!...

YUSUF

Asıl yalancı sensin... Hem Samsun'da bana «İskeleye gel» dersin, hem de sonra benden evvel vapura girersin... Ya ben buna ihtimal vermeyip de ters yüzü geri dönseydim... Her ne ise affettim, gel şöyle seni bir öpeyim...

SUZAN

Düzenbaz, hilekâr... İki yüzlü canavar... Çekil, şimdi bağırırım.

YUSUF

Bir dakika, dur... Bu kadar iltifata sebep ne? İki yüzlü canavar ben miyim? Seni şimdiye kadar aramadım diye sitem ediyorsan haksızsın. Biliyorsun ki bu gemiye gizli bindim.

SUZAN

Kadın kasabı, kalbsiz, vicdansız!

YUSUF

Bari yavaş söyle... Mürettebattan duyan olursa ne derler?

SUZAN

Ha, affedersin unuttum, Avni kaptan... Kaptan beyefendi. Hayır hayır yanlış söyledim, sen yalnız kalbsiz, vicdansız ve ahlâksız değilsin...

YUSUF

Hah şöyle, elbette değilim...

SUZAN

Bütün bunlarla beraber aynı zamanda küstah, edepsiz ve şirretsin!

YUSUF

Ben mi, sebep?

SUZAN

Kaptan olduğunu benim yüzüme karşı söylemekten çekinmiyorsun, ha!

YUSUF

Ben böyle bir şey söylemedim.

SUZAN

İtiraz yok. Ben her şeyi biliyorum. Akbayır oğullarından Yusuf, ha, Samsunlu zengin aile çocuğu... Toy taşralı... Ah kurnaz tilki...

YUSUF

Hoppala şimdi de tilki olduk... Ördek, köpek, sonra da tilki... Bu gemide bir Allahın kulu çıkıp da beni insana benzetmiyecek mi?

SUZAN

Nasıl kandım? Nasıl aldandım? Samsun'daki gazinoda masa başında seni pis pis düşünürken görünce içim sızladı. Şu zavallı delikanlı belli ki dertli, dedim. Belki kimsesiz... Belki aç, belki kalbi yaralı... Yanına

yaklaştım. Masana oturdum... Derdini sordum... Ah eski kurt...

YUSUF

Kurt değil tilki...

SUZAN

Hayır, kurt...

YUSUF

Pardon demin tilki diyordun da...

SUZAN

Sözümü kesme... Ben ne diyorsam odur... Eski kurt... Bana derhal kendini takma bir isimle takdim ettin ve bir masal uydurdun. Kandım. Aptallar gibi kandım... Samsun'dan hemen kaçıp uzaklaşman lâzım geldiğini söyledin... Ona da inandım... Sana çare gösterdim... İki gün sonra hareket edecek Hüdaverdi şilebine gizlice girmenin yollarını öğrettim... Meğer sen o sırada bana tuzak kuruyormuşsun... Babanın seni yüzünü bile görmediğin bir kızla zorla evlendirmek istediği masalı nerede kaldı?...

YUSUF

Söylediklerim hakikatti.

SUZAN

Hangi hakikat? Senin ne kadar gravatın varsa o kadar da hakikatın var.

YUSUF

Bir tane gravatım var.

SUZAN

Fakat on çeşit suratın var... Yılan herif, kurnaz tilki, aç kurt, iffet ve ismet düşmanı canavar...

YUSUF

Oh, oh, sanırsın ki beni değil, bir hayvanat bahçesini tarif ediyorsun... Yahu dur, anlaşalım... Bütün bunlara sebep ne? Ben ne yaptım?

SUZAN

Şu hayat ne acı, ne korkunç, ne zalimdir. Zavallı anacığım... Son nefesinde beni yanına çağırdı. Yatağının baş ucuna diz çöktüm. «Kızım Suzan» dedi. Söyle anacığım dedim. «Sana itirafta bulunacağım dedi» Bulun anacığım dedim. «Hayatımda bir çok erkeklerle düşüp kalktım dedi. Bunların en sonuncusundan da sen hasıl oldun dedi. Fakat yalnız bir tanesini sevdim dedi. Bu adam beni ilk defa iğfâl eden, namusumu payimâl eden, şerefimi ayaklar altına alıp kaçan iki sevgilimdir. Bütün bunlara o sebep oldu. Ondan benim intikamımı al dedi». Söz verdim. And içtim. Yemin ettim. «Üzülme sen anacığım dedim... Mezarında rahat uyu büyük kalbli kadın» dedim...

YUSUF

Hakikaten büyük kalbli kadınmış... Mezarında rahat uyusun!

SUZAN

Aradan seneler geçti. Kalbimde kin, kafamda intikam düşüncesi yavaş yavaş büyüdüm, serpildim. Genç bir kız oldum...

YUSUF

Ve aradan yine seneler geçti...

SUZAN

Yalan, geçmedi... Günün birinde Samsun'da toy bir delikanlıya rasladım... Tabii görünüşü delikanlı...

YUSUF

Aslında da delikanlıdır ya...

SUZAN

Sözümü kesme... Fena olursun... İlk görüşte onu sevdim... Ona tutuldum, ona kalbimi verdim...

YUSUF

Hata mı ettin, pekâlâ yaptın...

SUZAN

Kalbime girdi. Kafama girdi... Bir daha çıkmamak, yapıştığı yerden sökülmemek üzere girdi. Ve bir gün sevdiğim adamın asıl hüviyeti meydana çıktı. Acı, zalim. korkunç hakikatı öğrendim.

YUSUF

Eee, hangi hakikatı?

SUZAN

Zavallı anacığımı ve beni iğfâl eden adam, aynı alçak adamdı. Avni kaptan...

YUSUF

Ay şimdi ben senin baban mı oluyorum? Öyle ya bir bu eksikti.

SUZAN

İnkâr beyhude... Bütün deliller elimde... Kendini yorma...

YUSUF

Suzan'cığım, iki gözüm, şeker kızım... Ben şaka yapıyorsun sandım... Fakat sen işi ciddiye döküyorsun, o halde seninle ciddi konuşalım. Ben hakikaten, amma hakikaten kaptan değilim... Vallahi billâhi tallahi değilim...

SUZAN

Biliyorum, biliyorum, şu ellerim ne kadar benim değilse ve şu gemi ne kadar deniz üzerinde değilse sen de o kadar kaptan değilsin, çocuk mu kandırıyorsun?

YUSUF

Yahu sen lâf anlamaz mısın? Mademki bana itimadın yok... O hâlde gel vazgeç bu sevdadan... Zaten şurada tanışalı topu topu 5-6 gün ya oldu ya olmadı... Seni sevdiğime bile pek emin değilim.

SUZAN

Ne dedin ne dedin? Bilki ölümün elimden olur. Rezil, korkak, aşağılık herif... Artık paydos, anladın mı?

Evet, madem ki babamsın, artık seninle evlenemem. Ama bil ki başkasını da iğfâl edemezsin... Anamın intikamını alamayacağım... Fakat kurbanlarının arasına yeni zavallıları katmana mani olacağım. Çantamda daima bir tabanca taşırım. Bu tabancadaki kurşunlardan biri benim, biri de senin.

YUSUF

Teşekkür ederim... Şey... ne söyleyeceğimi şaşırdım gitti. İki gözüm... Dur yahu lâkırdıyı dinle bu...

SUZAN

Bir kelime dinliyemem... Gidiyorum...

YUSUF

E fazla geliyorsun ya, kim olduğunu bilmem, ne iş yaptığını bilmem, bu gemiye niye bindiğini bilmem, aramızda iki üç günlük bir göz aşınalığı varken karşıma dikilirsin, senin sevgilin olurum. Ananın ilk aşığı olurum, daha yok mu, belki büyük anamı da büyük ananın anasını da baştan çıkaran benimdir.. İyi düşün...

SUZAN

Fazla lâf istemez. Aklından çıkarma, gözlerim her dakika senin üstünde, tabancamın namlusu daima kalbine çevrilmiş... Haydi şimdilik allahaısmarladık. Canını seviyorsan rahat dur!

(Güverteye çıkılan kapıdan çıkar)

YUSUF

Yarabbi ne bitmez, tükenmez çilem varmış, nereden bindim bu gemiye. Nereden bindim.

ON BİRİNCİ MECLİS

(Yusuf, sonra Sezâ)

SEZÂ

(Soldan girerek) Kaptan bey...

YUSUF

Ben kaptan değilim. Ağzınızdan çıkanı kulağınız işitsin...

SEZÂ

Aaa böyle bir muameleyi haketmek için ben size ne yapdım.

YUSUF

Ya kaptanım diyeyim de ananızın ilk âşığı, büyük ananızı kaçıran, büyük ananızın anasını dağa kaldıran adam olduğumu peşinen kabul etmiş olayım değil mi? Yağma yok!

SEZÂ

Avni kaptan, asıl sizin ağzınızdan çıkanı kulağınız işitmiyor! Kendinize gelin... Benim anamdan, büyük anamdan ne istiyorsunuz. Onların namuslarına dil uzatmak sizin şerefinize yakışır mı? Hem hiç birisini tanımazsınız ki...

YUSUF

Tanımam ya... Tabiî tanımam...

SEZÂ

Gördünüz mü bakın... O hâlde onlardan bu şekilde bahsetmeğe nasıl cesaret ediyorsunuz.

YUSUF

Ben etmiyorum... Ah neyleyimki ben etmiyorum. **(Suzan'ın gittiği istikamete hitabederek)** Kadın haydi gel de cevab ver bakalım. Tanımadığım, hiç görmediğim anaların, büyük anaların, büyük anaların analarının namuslarına dil uzatmak benim şerefime, yakışır mı? Onlardan bu şekilde bahsetmeğe nasıl cesaret ediyorum söylesene... **(Suzan'ın taklidini yaparak)** Çantamda daima bir tabanca taşırım... İçindeki iki kurşundan biri senin, biri de benim... **(Suzan'ın gittiği istikamete)** Hayır korkmuyorum, senden korkmuyorum. Tabancandan korkmuyorum. Ne yapacaksın bakalım. Senden başka herkesi seveceğim, işte bu genç kızı seveceğim... Sevmeğe başladım bile. Sevdim gitti. **(Sezâ'ya)** Siz de beni sevmez misiniz? Sevin, tavsiye ederim.

SEZÂ

Pek çabuk olmaz mı?

YUSUF

En iyisi budur. Yıldırım gibi... Sür'at asrındayız.

SEZÂ

Avni kaptan çok hoş konuşuyorsunuz, anlaşılan kadınları da bu tatlı dilinizle kandırıyorsunuz.

YUSUF

Ben kadın avcısı değilim, kaptan değilim, hele Avni hiç değilim.

SEZÂ

Haydi haydi yine inkâra başlamayın! Hem benim bu vasıflarınızdan şikâyetim yokki canım, günün birinde seveceğim adamın sizin gibi gün görmüş, tecrübe geçirmiş bir delikanlı olmasını doğrusu tercih ederim. Tabii son tecrübenin bende yapılması şartile...

YUSUF

Öyle mi? Peki bu tercihi günün birinde yapacağınıza şimdi yapsanız olmaz mı? Ben de şu karıya bir ders vermiş olurdum.

SEZÂ

Kim bilir belki o da mümkün. Bir düşüneyim.

YUSUF

Fakat durun, aklıma geldi. Hacı Kaptan'ın tenbihi var. Bu mükâlemeyi keselim.

(Yusuf ve Sezâ kamaralarına girerler.)

ONİKİNCİ MECLİS

(Hacı Kaptan, Salim, Malik sonra peri kızları, sonra peri kızlarının başı)

HACI KAPTAN

Salim Dayı, heyecan ve korkudan bir tarafıma inme inecek.

SALİM

Sakin ol Hacı, sakin ve mütevekkil.

(Elektrikler söner, mavi ışık içinde peri kız-

ları girerler. Bunlar tüller içinde yarı çıplaktırlar.)

HACI KAPTAN

Aman yarabbi, peri kızları

SALİM

Bakma onlara, bakma, gözlerini kapa!

MALİK

Vay anam ben ömrümde böyle güzel kızlar görmedim.

SALİM

Çarpılırsın Malik, bahsetme onlardan.

(Görünmeyen saz takımından bir curcuna havası başlar. Peri kızları hep birlikte çiftetelliye girişirler.)

LEVİ

Ne var, ne oluyor?

ELMAS

Bu davul zurna sesleri nereden çıktı?

MALİK

Geliyorlar. Arkamızdan geliyorlar. Kaçalım.

HACI KAPTAN

Nereye? İşte en son kaçabileceğimiz yer burası.

SALİM

Hem onlardan kaçılır mı? Deli misin?

YUSUF

Affedersiniz gelenler kim?

HACI KAPTAN

İyi saatta olsunlar.

SALİM

Hiddetleri gittikçe artıyor. Allah encamımızı hayretsin.

ELMAS

Ay bana bir şeyler oluyor... Ayaklarıma yumuşak yumuşak bir şeyler sürünüyor. A dostlar fena oluyorum...

(Elektrikler söner, davul, zurna sesleri sahnenin içinde imiş gibi duyulur. Birden ses, seda kesilir.)

ERKEK CİNİN SESİ

(Ağır ağır):
Güvertede dolaşma
Ambarlara yaklaşma
Sakın bize sataşma
Vallah seni çarparız!

KADIN CİNİN SESİ

(Gayet sür'atli) Demir kapı, tuğla yapı, tava sapı, yuttu hapı...

KARIŞIK SESLER

Küt, pat, küt...

ERKEK CİNİN SESİ

(Ağır ağır):
Boyumuz on metre
Ne pantalon, ne setre!
İnsan kanı bir katre,
Vallah seni çarparız!

KADIN CİNİN SESİ

(Gayet sür'atli):
Pembe yanak, tahta tarak, bu
Ispanak, a avanak...

KARIŞIK SESLER

Küt... Pat... Küt...

ERKEK CİNİN SESİ

(Ağır ağır):
Her dişimiz bir kazma
Salyamız bir ayazma
Parçalarız ha azma
Vallah seni çarparız!

KADIN CİNİN SESİ

(Gayet sür'atli):
Bir az şamata, demir civata,
Taze labada, aptal budala!

KARIŞIK SESLER

Küt... Pat... Küt...

ERKEK CİNİN SESİ

(Ağır ağır):

Hacı kaptan iman et
Asileri pişman et
İşimizi asan et
Kel, kör, topal yaparız...

HACI KAPTAN

İman ediyorum... İman ediyorum... Ambarlara yaklaşmayı menediyorum.

SALİM

Konturafilok, büyük filok... Büyük bilok... Büyük filok...

(Davul sesleri yeniden başlar ve yavaş yavaş uzaklaşır.)

MALİK

Gidiyorlar.

SALİM

Evet uzaklaşmaya başladılar.

LEVİ

(Çantasından çıkardığı bir mumu kibritle yakar) Karanlıkta kalmayalım... Bir kaç tane daha var... Sermayesine vereceğim... Sonra bulamazsınız...

(Elektrikler açılır. Sezâ ile Elmas Yusuf'un boynuna sarılmışlardır.)

YUSUF

(Kurtulmaya çalışarak) Yahu yapmayın, boğulacağım. Hem ayıptır.

SEZÂ

(Sokularak) Korkuyorum...

ELMAS

Ben de korkuyorum.

YUSUF

(Mücadeleye devam ederek) Bırakın diyorum size... Bacı sen ekşi ekşi de kokuyorsun... Görenler bir şey sanacaklar... Haydi bırakın... Herkesin kalbi çürük...

HACI KAPTAN

Avni, ne yapıyorsun?

YUSUF

Ben mi? Görüyorsunuz ya...

HACI KAPTAN

Küstaha bak... Utanmadan görüyorsunuz ya diyor. Ben sana ne tembih etmiştim. Daha vazifeye başlarken vadi izdivaçla iğfâl ha. Hem ikisini birden... Getirin şu kamçıyı... Getirin...

(P E R D E)

İKİNCİ PERDE

(Arka güverteden bir kısım. Vakit gece. Gemi ağır ağır yol alıyor.)

BİRİNCİ MECLİS

(Birinci aktör, ikinci aktör, üçüncü aktör, dördüncü aktör)

(İkinci ve üçüncü aktörler tarihî, diğerleri modern kıyafettedirler. Bir kısmı anbar kapağının üstüne oturmuşlardır. Bir kısmı ayaktadırlar. İkisi ellerindeki ekmekle peyniri yiyorlar. Hacı Kaptan'ın kılığına girmiş olan birinci aktör onlardan ayrı bir köşede makyaj yapmakla meşgul. Birinci aktris kendisine ayna tutuyor. Ortada bir davul, üstünde bir zurna görülmektedir.)

İKİNCİ AKTÖR

Hayır vallahi elbisemin gittiğine yanmıyorum. Fakat bu kıyafetle nasıl karaya çıkacağız, onu düşünüyorum. Adamı taşa tutarlar.

ÜÇÜNCÜ AKTÖR

Başka çaremiz var mıydı? Kur'a çektik, bize düştü. Eğer biz elbiselerimizi satmasaydık bütün kumpanya bu kaç gün süreceği belli olmayan vapur yolculu-

ğunda ne yiyip, ne içecektik? Yine iki eski elbiseye bu kadar yiyeceği iyi verdiler. Az değiliz ki, erkekli kadınlı tam yirmi kişi...

DÖRDÜNCÜ AKTÖR

Yirmi dört. Mahpusumuz olan ikinci kaptanla mürettebatı unutuyorsun.

ÜÇÜNCÜ AKTÖR

Hem Riza çaresini gösterdi. Evvelâ onlar karaya çıkacaklar, otele gidip soyunacak, sonra elbiseleri bize yollayacaklar.

İKİNCİ AKTÖR

Dört adama iki elbise... Bir adama yarım pantalon, yarım gömlek, yarım ceket... Bu adeta israf.

DÖRDÜNCÜ AKTÖR

Geçer, bu da geçer çocuklar. Göreceksiniz Trabzon'da iyi iş yapacağım. Fındık piyasası çok yolunda gidiyormuş. İlk işimiz tabiî size birer kat yeni elbise almak olacak.

ÜÇÜNCÜ AKTÖR

Ben hâlimden memnunum. Daima memnun olurum ya... Mesele de buradadır. Bu elbiseyi son defa İzmit'te (Güzel Prenses)in uşağına çıktığım zaman giymiştim. Bilmem hatırladınız mı? O piyeste mütemadiyen tıkınır dururum. Onun için şimdi bu elbise sırtımda oldukça kendimi daima biraz tok hissediyorum.

İKİNCİ AKTÖR

Yeni bir keşif... Tok tutan elbise... Daima söylerim ya budalasın sen!

ÜÇÜNCÜ AKTÖR

Eee tûlûat aktörü olmak için bir az da budala olmak şarttır. Senin budalalık dediğine ben sahne aşkı derim.

İKİNCİ AKTÖR

Samsundaki son oyunumuzda bir milyonerdim.

ÜÇÜNCÜ AKTÖR

Ben de zengin bir borsacı... Ne olacakmış?

İKİNCİ AKTÖR

Bir sahnedeki ikbâle, bir hayattaki sefalete bak. Mesleğin bu istihzası doğrusu canımı sıkıyor.

ÜÇÜNCÜ AKTÖR

Hayattaki ikbâl de geçicidir yavrum. Belki bir az uzun sürer, işte o kadar. Buna mukabil hayatın istihzası çok daha yaman olur. Sen hâline şükret!

İKİNCİ AKTÖR

Bilmem... doğrusunu isterseniz ben kendimi aldatamıyorum. Riza'nın dağıttığı bir dilim ekmekle beşon fındık dişimin koğuna bile gitmiyor.

ÜÇÜNCÜ AKTÖR

Peynir de dağıtıyor ya...

İKİNCİ AKTÖR

Her öğünde mi? Bazen... Canı isterse... Ama kadınlara... Bilhassa ikisine...

ÜÇÜNCÜ AKTÖR

Sus haksızsın... Onlar emzikli kadınlar...

İKİNCİ AKTÖR

Bir şey dediğim yok... Yalnız erkeklerin emzikli clamayışlarına bu seyahattaki kadar hiç bir zaman yanmayacağım.

DÖRDÜNCÜ AKTÖR

Kabahatı Rızaya bulacağına o kumpanya müdürü olacak dolandırıcıya bul. Samsunda tam bir ay oynadık. Gişe vapur gişeleri gibi işledi. Sonunda herif paraları aldığı gibi sır oldu, gitti. Bizi de beş parasız ortada bıraktı. Zaten daha İstanbul'da artistler kahvesinde bizi angaje etmeğe çalışırken onun ne mal olduğunu çakmıştım ama işte basiretim bağlandı. Peki deyiverdim.

ÜÇÜNCÜ AKTÖR

İyi tarafından alın... Daima işi iyi tarafından alın. Allah bize acıyor. Mülâzim kaptanla dost olmasaydık da bizi bu gemiye gizlice almasaydı ve biz bu cin peri masalını uydurmasaydık o zaman siz görürdünüz gününüzü...

İKİNCİ AKTÖR

Peki mademki Trabzona gidecektik. Geminin ta Zonguldak önlerine gelmesini neden bekledik?

ÜÇÜNCÜ AKTÖR

Başka çare yoktu. Mürettebatın gemiyi cin ve perilerin bastığına inanmaları lâzımdı. Yani o havayı hazırlamak icabediyordu. Her şey tamam olunca Riza planını tatbike başladı.

İKİNCİ AKTÖR

Plan da yaman plan ha... Karnım tok olsa çatlayıncaya kadar güleceğim... Gemide iki tane Hacı Kaptan var... Düşünün, ne komik şey...

ÜÇÜNCÜ AKTÖR

Dur acele etme... Daha işin farkında değiller... Geminin Samsuna geri döndüğünü henüz hepsi duymadı... Hem plan da daha tamamen mevkiitatbike konmadı... Neler neler olacak... Şimdiye kadar yalnız Hacı Kaptan kılığına giren Riza, kaptanköprüsüne giderek «geri dön» emrini verdi. Dur bakalım işin henüz başındayız. Planda hepinizin rolleri var. Bir çoğunuz şahsiyet değiştireceksiniz...

DÖRDÜNCÜ AKTÖR

Fakat şu Rizanın makyajındaki mahareti müthiş. Bakın bakın... Yine tıpkı Hacı Kaptan oldu. Boyları falan da zaten birbirine uyuyor. Doğrusu, şaheser...

İKİNCİ AKTÖR

Eğer planını başladığı gibi aksatmadan bitirebilirse bravo diyeceğim.

BİRİNCİ AKTÖR

(Birinci aktrise) Tamam değil mi?

BİRİNCİ AKTRİS

Mükemmel Riza ağabey... Üç saat evvel yapdığınız makyajın tıpkısı... Adeta insanın hakiki Hacı Kaptan sizin kopyeniz diyeceği geliyor.

BİRİNCİ AKTÖR

Suzan nerede?

BİRİNCİ AKTRİS

Ambarda... Ayşe'nin çocuğunun sancısı tuttu... Ona ilâç yapıyor.

BİRİNCİ AKTÖR

Öteki kızlar...

İKİNCİ AKTRİS

Onlar da etrafında...

BİRİNCİ AKTÖR

Git onlara söyle işlerine baksınlar... Dediklerimi yapsınlar Dört aylık yavru elbet sancılanır... Merak edilecek bir şey değil... Mahmuta da haber ver... Artık onun sırası geldi... **(Öteki aktörlere)** haydi çocuklar ambara... İşi olmayan meydanda dolaşmasın. Şimdilik vazifeniz bitti. Davulu da alın.

(İkinci, üçüncü, dördüncü aktörler davul ile beraber soldan önden çıkarlar. Birinci aktris ile birinci aktör de kendilerini takip ederler.)

İKİNCİ MECLİS

(Salim Dayı, gemici Tahsin)

(İkisi birden konuşarak kapıdan girerler.)

SALİM

Hacı meydanlarda yok ha... Deli misin nereye gider? Biraz evvel köprüüstüne gidip kumanda vermiş diyorsun ya...

TAHSİN

Evet efendim ben gözlerimle gördüm.

SALİM

Ne dedi?

TAHSİN

Samsuna dönüyoruz, dedi. Ordan Trabzona hareket edeceğiz, dedi.

SALİM

Mutlaka çıldırmış bu adam... Gemi sahibinden telsiz mi gelmiş?

TAHSİN

Hayır...

SALİM

Nasıl hayır?

TAHSİN

Telsiz memuruna sorduk, gelmedi, dedi.

SALİM

Hâlinde bir gayritabiîlik yok muydu?

TAHSİN

Farketmedim.

SALİM

Peki amma ne cehennemin bucağına gitti şimdi? Sakın... Hayır zannetmem. O ölür de baş tarafa yaklaşmaz... Kamarasına baktınız mı? Yok yok, ben de çocuk gibi düşünüyorum. Orada da olamaz. Şimdiye kadar zabitan salonunda idim. Köprü üstünden dönüşünde kamaraya girseydi benim önümden geçecekti. Hem bu kamaraya kadınları yerleştirdi. Vardiyada kim var?

TAHSİN

Lostromo Malik.

SALİM

Peki amma Samsuna ne yapmaya dönüyoruz? Hiç bir şey söylemedi mi?

TAHSİN

Hayır çarkçıbaşım.

SALİM

Garip, pek garip... Gemi sahibinden hiç bir telsiz gelmediğine emin misin?

TAHSİN

Yalnız Avni kaptanın ikinci kaptanlığa tayinini kabul eden bir telgraftan başka bir şey gelmemiş.

SALİM

Gel bir de beraber arayalım. Şaşılacak şey... Çok tuhaf... Çok tuhaf...

(İki numaralı merdivenden çıkarlar)

ÜÇÜNCÜ MECLİS

(Yusuf, sonra birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü peri kızları)

(Yusuf kaptan elbisesile bir numaralı merdivenden gelir. Bir lahza küpeşteden denize bakar. Bu sırada peri kızları girerler. Ayaklarının ucuna basa basa Yusufa yaklaşırlar.) (Peri kızları elele tutuşmuş olarak hep bir ağızdan):

Tarihte yaşamış dört peri kızı
Dördümüz de birer gönül hırsızı
Rüzgâr oldu pabuç, bulutlar fistan
Mısırdan, Romadan, Yunanistandan
Avni kaptan seni teshire geldik.

YUSUF

Teşekkür ederim, zahmet etmişsiniz. Hoş geldiniz... Sefa geldiniz. Yalnız çok rica ederim şu aşk lâkırdısını bir kenara bırakın. Çünkü arkasından ya tabanca çıkıyor, yahut Hacı Kaptanın kamçısı.

BİRİNCİ PERİ KIZI

Ben Nil melikesi Kleopatra
Kaptanlığı bırak, çıkalım tahta

YUSUF

Fena teklif değil, kaptanlık beni bıraksa derhal kabul ederim.

İKİNCİ PERİ KIZI

İmparatoriçe Zui'dir adım
Sekiz asır var ki sana susadım...

YUSUF

Eh eh az terakki değil, artık hayvanata benzetilmekten kurtuldum. Cemâdâta teşbih ediliyorum... Bir içim su... Ha mersi...

ÜÇÜNCÜ PERİ KIZI

Yüzüme bak hele, ben Teodora.
Kaçalım geminle, yelkenler fora

YUSUF

Kaçalım, fakat gemi ile değil, bir daha asla.

DÖRDÜNCÜ PERİ KIZI

Lukreçiya Borjiya, papa kızıyım,
Kaçma zehirlerim, çam sakızıyım!

YUSUF

Hah gördünüz mü bakın, foyanız derhal meydana çıktı. Kadın değil misiniz, hep birbirinizin aynısınız. Ya sev, yahut öl... Şöyle biraz yan çizdiniz mi ya tabanca yahut zehir hazır... Teşekkür ederim bayanlar, sevdaya karnım tok. Beni lütfen rahat bırakın! Benim

derdim, kendime yetişiyor. Sırtıma da bir kaptanlıktır yüklediler. Handise nöbete buyur, diyecekler... Ne halt edeceğimi bilmiyorum. Hem siz şu şiir söylemekten vaz geçin de artık adam gibi konuşun. Şakayı bırakıp biraz ciddi olun bakalım. Kimsiniz? Nereden çıktınız? Ne için şimdiye kadar sizden bahsedildiğini işitmedim?

BİRİNCİ PERİ KIZI

Biz peri padişahının dört kızıyız.

YUSUF

Şakayı bırakın dedik ya...

İKİNCİ PERİ KIZI

Cin ağabeylerimizle Akdenizde şöyle bir tenezzühe çıkmıştık. Hava pek hoşumuza gitti. Oradan Karadenize uzandık. Derken bu gemiye rastladık.

YUSUF

Kızlar anlaşılan sizin vaktiniz bol, gönlünüzü eğlendiriyorsunuz. Fakat lütfen benim yakamı bırakın.

ÜÇÜNCÜ PERİ KIZI

Öbürgün Büyük Okyanusta bulunmağa mecburuz. Oranın yerlisi olan cinler bir düğüne davet ettiler onun için bu gemide fazla kalamıyacağız.

YUSUF

Oh oh memnun oldum. Gelin güveye saadet temenni ederim. Yolunuz hayli uzak, şimdiden hareket etseniz...

DÖRDÜNCÜ PERİ KIZI

Fakat sizinle konuşup anlaşmadan buradan ayrılamayız.

İKİNCİ PERİ KIZI

Birimizden birini tercih etmelisiniz.

ÜÇÜNCÜ PERİ KIZI

Kararınız kat'î olmalı.

BİRİNCİ PERİ KIZI

Hem de sür'atle vermelisiniz.

İKİNCİ PERİ KIZI

Her peri kızı mutlaka insanlar arasında bir delikanlıyı sever.

YUSUF

Allah sizden razı olsun kızlar. O kadar şakacısınız, o kadar hoş konuşuyorsunuz ki bayağı bayağı bana derdimi unutturdunuz. E haydi bakalım, konuşmağa devam edelim. Ben bu mecburiyete riayet etmezsem ne olurmuş?

BİRİNCİ PERİ KIZI

Hiddetimizin derecesine bağlı... Meselâ sizi çayırda otlayan bir inek yaparız.

YUSUF

Geç kaldınız, daha evvel ördek, köpek, tilki yaptılar. Benzetilmediğim hayvan hemen hemen kalmadı.

PERİ KIZLARI DÖRDÜ BİRDEN

(Makamla):
Seçer misin, seçelim mi?
İnek yapıp geçelim mi?
Yahut kuyruk, yele boynuz,
Vaktimiz yok söyle haydi!
(Geminin direğinde baykuş öter.)

PERİ KIZLARI DÖRDÜ BİRDEN

(Makamla):
Avni kaptan, altın kaptan, yükten, dolaptan
Dan dan dan... Dan dan dan...

YUSUF

(Telaşlı) Yaklaşmayın, bana yaklaşmayın... Belki hakikaten yalan söylüyorsunuz, belki doğru... Ne olursa olsun size haber vereyim ki üzerimde muska var, bana temas edemezsiniz.

BİRİNCİ PERİ KIZI

Biz musakadan korkmayız. O cinlere mahsustur.

İKİNCİ PERİ KIZI

Kararını ver, yoksa harekete geçiyoruz.

DÖRDÜNCÜ PERİ KIZI

Hangimizi seçeceksin, haydi söyle...

ÜÇÜNCÜ PERİ KIZI

Fazla telâşlanma... İstediğimizi yaparsan sana hiç-

bir zararımız dokunmayacak. Bilâkis belki çok zevkli bir gece geçireceksin.

YUSUF

Seçemem... Seçemem... Talihimden emin değilim.

DÖRDÜNCÜ PERİ KIZI

O halde kur'a çekelim.

BİRİNCİ PERİ KIZI

Hayır, hayır gözlerini bağlıyalım. Birimizi tutsun...

DÖRDÜNCÜ PERİ KIZI

Kabul, kabul.

YUSUF

Tamam... Bir cinlerle saklambaç oynamam eksik kalmıştı, onu da yapalım tamam olsun... Amma bakın, peşinden pazarlık edelim ha, insanlıktan filân çıkmayacağım.

PERİ KIZLARI DÖRDÜ BİRDEN

Hayır hayır çıkmıyacaksın.

(Birinci peri kızı eşarpı ile Yusuf'un gözlerini bağlar)

YUSUF

Fazla uzaklaşmayın. Arkanızdan koşacak hâlim yok.

DÖRDÜNCÜ MECLİS

(Evvelkiler, sonra Elmas'ın perisi)

YUSUF

(Gözleri kapalı etrafını araştırarak) Fazla uzaklaşmayın dedik ya... Hangi cehennemin bucağına gittiniz!

(Peri kızları kaçışır ve gülüşürler)

BİRİNCİ PERİ KIZI

(Sol tarafa bakarak) Kızlar aman kaçalım, birisi geliyor!

(2 numaralı kapıdan kaçarlar)
(Elmas'ın perisi 3 numaralı kapıdan girer)

YUSUF

Ses verin yahu... Ben bu oyunu bozarım ha... **(Elmas'ı yakalıyarak)** Hele şükür bir tanesini ele geçirdim... Kaçma, bırakmam... Peri ol, insan ol, ne olursan ol, benimsin... Ses de çıkarma kendini belli etme... Senin kim olduğunu keşfedeceğim. **(Anıbar kapağının üstüne oturup Elmas'a)** Gel şöyle kollarımın arasına.

ELMAS'IN PERİSİ

Nasıl olur?

YUSUF

Bak bak bak. Haspam, sesini de değiştiriyor. Sanki aldanacakmışım gibi... Beni zor aldatırsınız ya...

(Elmas Yusufun kollarının arasına girer. Suzan iki numaralı kapıdan girer.)

BEŞİNCİ MECLİS

(Yusuf, Elmas'ın perisi, Suzan)

YUSUF

Demin söylediğim gibi adını öğrenmek istemem. Ben bulacağım. Ne güzel ellerin var... Ya bu kollar... Pamuktan beyaz; billûrdan şeffaf... Oh kokun başımı döndürüyor... Biraz ağır bir koku amma bayıltıcı... Bildim bildim... Mısır kıraliçesi Kleopatra.

SUZAN

Hayır midesiz herif, hayır, biraz daha esmeri... Elmas kalfa.

YUSUF

Efendim? Efendim? **(Gözlerindeki bağı çözer)** ne oldu bana? Nerede peri kızları. **(Elmas'a)** Bacı çekil yanımdan, bırak beni, çekil!

ELMAS'IN PERİSİ

A aa delinin zoruna bak... Demin ayılıp bayılarak zorlayan sen değil mi idin ayol? Benim için hava hoş... Elimi sallasam ellisi... Gidiyorum.

(Elmas'ın perisi soldan çıkar.)

SUZAN

Avni kaptan, bu ne hâl.

YUSUF

Sorma sevgilim bir rüya... Hem bir rüya... Sakın

sahi zannetme! Bak işin iç yüzünü anlatayım. Efendim şurada denizi seyrediyordum. Dört tane peri kızı çıka geldi. Peri padişahının kızları imişler...

SUZAN

Aman ne güzel masal...

YUSUF

Ne masalı canım? Ben gördüklerimi anlatıyorum. Zihnimi karıştırma. Peri padişahının kızları imişler. Benim gözlerimi bağladılar. İlle içimizden birini seçeceksin dediler. Ben de tam seçerken sen geldin.

SUZAN

Peki Elmas bacı kollarının arasına nasıl girdi?

YUSUF

İşte ben de onu düşünüyorum ya... Yeniden başlayalım. Dört tane peri kızı geldi. Benim gözlerimi bağladılar. İlle içimizden birini seçeceksin dediler. Peki sonra nasıl oldu da Elmas kalfa kollarımın arasına girdi?

SUZAN

Bana mı soruyorsun? Midesiz, açgözlü, aşağılık herif.

YUSUF

Dinle sevgilim.

SUZAN

Sus, haysiyetsiz, azgın maskara!

YUSUF

Bak amma ne anlatacağım... Dinle beni...

SUZAN

Neyi dinleyeceğim? Artık dinleyecek ne kaldı?

YUSUF

Yahu, sende bir parça iz'an yok mu? Ben bu işi nasıl yaparım? Söylerken bile midem dönüyor.

SUZAN

Nasıl mı yaparsın? Gözlerimle gördüm.

YUSUF

Gözlerinle görsen bile inanma! Hem düşünsene? Sevgi bir türlü mü olur? Mutlaka fenaya mı çekmeli? İnsan acır sever, korkar sever, sayar sever nihayet bazen de sever sever.

SUZAN

Evet sever sever sever sever.

YUSUF

Hayır yalnız iki defa. Sever sever.

SUZAN

Avni, çantamın içindekini biliyorsun ya...

YUSUF

Şu kadınlar ne akılsız oluyorlar yarabbim. Kendin-

le o arab bacıyı yan yana getirmek yok mu yahu? Şaşarım aklına! Suzan'cığım vallahi sen Venüs'den daha güzelsin.

SUZAN

Avni. vallahi sen şeytandan daha riyakârsın.

YUSUF

Suzan sana ihanet edemem, sen benim ilk aşkımsın!

SUZAN

Avni, gözümü boyayamazsın. Bu benim son ihtarımdır.

YUSUF

Yine mi tehdit? Suzan ileri gidiyorsun. Kafamı kızdırma...

SUZAN

Uslu otur. Bir daha sefere artık sorgu sual yok. Bunu hatırından çıkarma... Her şeyi biliyorum. Her şeyi duyuyorum. Allah bilir ya artık bundan sonra merhamet etmiyeceğim.

(İki numaralı kapıdan çıkar)

ALTINCI MECLİS

(Yusuf, sonra Sezâ, Avni, Levi, Elmas)

YUSUF

Peki amma bu işin içinden nasıl çıkmalı? Baştan

başlayalım. Dört tane peri kızı geldi. Peri padişahının kızları imişler... Bana gözlerini bağlayacağız, birimizi seçeceksin dediler... Peki sonra nereye gittiler. Elmas bacı nereden çıktı?

(Sezâ, Avni, Levi ve Elmas bir numaralı merdivenden gelirler.)

YUSUF

Bravo, tam zamanında geldiniz! Elmas kalfa. **(Üç numaralı kapıyı göstererek)** sen bu taraftan gitmiştin. **(Bir numaralı merdiveni göstererek)** Bu taraftan geliyorsun... Ben görmeden bu taraftan bu tarafa ne çaçeçtin?

ELMAS

(Sezâ'ya) Ne diyor?

YUSUF

Ne ise dava orada değil... Kalfacığım, mes'eleyi hâlletsen etsen sen edersin! Ocağına düştüm.

ELMAS

Ne mes'elesi imiş o?

YUSUF

İşin içinden bir türlü çıkamıyorum, deli olacağım...

ELMAS

Allah esirgesin. Sen deli olacağına düşmanların deli olsun... Söyle.

YUSUF

Her hâlde rüya görmüş değilim. İçmedim, sarhoş da değilim... Fakat bu iş nasıl oldu?

ELMAS

Şimdi şakkadan düşüp bayılacağım. Haydi söyle ya.

YUSUF

Baştan başlayalım. Dört tane peri kızı geldi...

SEZÂ

Nasıl nasıl?

LEVİ

Dört tane peri kızı mı geldi?

YUSUF

(Elmas'a) Evet, dört tane peri kızı geldi. İçimizden birini seçeceksin dediler. Gözlerimi bağladılar. Birisini yakaladım. Kucağımda sen oturmuyor musun?

ELMAS

Ne dedin, ne dedin? Terbiyesiz şimdi ağzını yırtarım.

YUSUF

Ay inkâr mı ediyorsun?

ELMAS

Aman yarabbi, sen beni kuru iftiradan muhafaza

et! Allahtan korkmuyor musun herif? Sende utanma, arlanma denilen şey yok mu? Benim gibi ırz ehli bir kadına nasıl sataşırsın.

YUSUF

Elmas kalfa, beni büsbütün zıvanadan çıkarma... Rüya görmedim ya. Kollarını boynuma doladın ve...

ELMAS

Avni kaptan, ağzını kapat, yoksa karışmam.

SEZÂ

Durun... Bu işte bir yanlışlık olacak!

YUSUF

Ne yanlışlığı? Gözlerimle gördüm, burnum kokusunu duydu, ellerim ellerinde idi.

ELMAS

Allahtan bul... Başka bir şeycik denıem...

YUSUF

Hatta beni bırak, kollarımın arasından çekil dedim de gitmek istemedi.

ELMAS

Boyun devrilsin!

YUSUF

Biraz münakaşa ettik, nihayet darılıp gitti...

ELMAS

Çenen tutulsun inşallah...

YUSUF

Peki amma nasıl oldu bu iş?

LEVİ

Evet, nasıl oldu?

YUSUF

Dur, baştan başlayalım...

AVNİ

Avni kaptan, bu bahsettiğin hadise ne zaman oluyor?

YUSUF

Şimdi, beş dakika evvel...

SEZÂ

A bakın bu yalan... Dadım aşağıda, kamarada benim yanımda idi. Belki bir saattenberi yerinden bile kımıldamadı. Yatağında uyukluyor, ben de baş ucunda koltukta kitab okuyordum.

YUSUF

İmkân yok...

SEZÂ

Yemin ederim

YUSUF

Doğru söylediğime ben de yemin ederim... Şaka etmeyin. Kafam büsbütün karışıyor.

SEZÂ

İsrar etmeyin. Dadım latifeden anlamaz.

YUSUF

Yahu, sizde insaf merhamet yok mu? Beni deli etmek için ittifak mı ettiniz?

ELMAS

Sen zaten deli olmuşsun ayol... Korkma artık bir şey olmazsın.

YUSUF

Baştan başlayalım.

ELMAS

Sus diyorum, yoksa şimdi yangın var diye bağırırım.

LEVİ

Kalfa telâşlanma... Onun bir şey yaptığı yok.

ELMAS

Daha ne yapacak? Namusumla oynuyor!

LEVİ

Haydi canım haydi mes'ele yok... Biz işimize bakalım.

YUSUF

Fakat ben ne yapacağım... Bu işi hâlledemezsem çıldırırım.

AVNİ

Levi'nin hakkı var. Biz işimize bakalım. O daha mühim.

SEZÂ

(Yusuf'a) Buraya niçin geldik biliyor musunuz?

YUSUF

Nereden bileceğim?

SEZÂ

Gemi Samsun'a geri dönüyor.

YUSUF

Samsun'a geri mi dönüyoruz? İmkânsız...

SEZÂ

Ay sizin haberiniz yok muydu?

YUSUF

İlk defa duyuyorum. Kim söyledi?

SEZÂ

Salim dayı... Emri veren Hacı Kaptanmış

YUSUF

Allah allah... Yahu bu gemide tabiî hiç bir hadise cereyan etmiyecek mi?

AVNİ

Ben Samsun'a geri dönemem...

LEVİ

Ben hiç dönemem... Sebebini biliyorsunuz...

YUSUF

Ben de dönemem amma sebebini bilmiyorsunuz.

SEZÂ

Sahi bilmiyoruz. Anlatsanıza...

YUSUF

Baştan başlayalım... Dört peri kızı geldi...

SEZÂ

Hayır hayır onu değil... Bu gemiye niçin bindiğinizi...

YUSUF

Fakat ben bu işi nasıl hâlledeceğim... Hepiniz yan çiziyorsunuz. Elmas kalfa, ne olursun doğru söyle, hakikaten sen benim...

ELMAS

Sen bana sabır ihsan et yarabbim, sen bana sabır ihsan et!

YEDİNCİ MECLİS

(Evvelkiler, sonra Salim ve Tahsin)

(Salim ve Tahsin bir numaralı merdivenden inerler)

SALİM

Bulamadık, ne yapmalı, bu muammayı nasıl çözmeli?

YUSUF

Oh Allah razı olsun sizden... Demindenberi ben de kafa patlatıyordum. Fakat bir türlü hal çaresi bulamıyordum.

SALİM

Acaba iyi saatte olsunların işi mi?

YUSUF

Hayır ne münasebet? Gözlerimle gördüm.

SALİM

Başka görenler de var. Ben de onun için tereddüde düşüyorum ya...

YUSUF

Sakın galatı rûyet olmasın...

SALİM

Olamaz... Konuşmuş... Söz söylemiş...

YUSUF

Söyledi ya... Pek doğru... Ben işittim... Âdeta münakaşa ettik.

SALİM

Gördünüz mü bakın? Mutlaka çıldırdı... Aklı başında bir insan böyle hareket etmez.

YUSUF

Elmas kalfa değil mi?

SALİM

Ne Elmas kalfası canım? Hacı Kaptan.

YUSUF

Ay Elmas kalfa onun da mı kollarının arasına...

ELMAS

(Bağırarak) Allah belânı versin inşallah tez günde tez saatte... **(Sezâ'ya)** Kız fena oluyorum... Beni kamarama götürün, fena oluyorum.

SEZÂ

(Yusuf'a) Bana yardım edin, yatağına götürelim. Keşki yapmasaydınız...

YUSUF

(Yardım ederek) Ben ne yaptım canım... Bakın anlatayım... Dört tane...

(Çıkarlar)

SEKİZİNCİ MECLİS

(Salim, Tahsin, Avni, Levi)

AVNİ

Çarkçıbaşı, geminin geri döndüğü muhakkak mı?

SALİM

Hem de bir saatten beri... Tam yolla Samsun'a gidiyoruz.

LEVİ

Fakat ben Samsun'a gidemem...

SALİM

Adam aldırma!...

AVNİ

Ben de gidemem.

SALİM

Aldırma dedik ya...

LEVİ

Gidemem... Başka çaresi yok mu?

SALİM

O halde siz geri dönün...

LEVİ

Nasıl geri döneriz?

SALİM

Denize atlar, gerisin geri yüzmeğe başlarsınız.

LEVİ

(Küpeşteden denize bakıp dönerek) Başka çaresi yok mu?

SALİM

Var. Bütün mürettebat ve zabitanı yakalar, hapseder, gemiyi istediğiniz istikamete sevkedersiniz.

LEVİ

Kaç kişi bunlar?

SALİM

En aşağı yirmi.

LEVİ

(Avni'ye) Sen bir.. Sezâ hanım iki, Elmas kalfa üç, Avni kaptan dört... Biz dört kişiyiz. Çok az...

AVNİ

Kendini saymıyor musun?

LEVİ

Ben gayri müsellahım. **(Salim'e)** Başka çaresi yok mu?

SALİM

Var... Hacı kaptanı bulmak... Bu işin iç yüzünü

anlamak... Kabilse fikrinden caydırmak... **(Tahsin'e)** Haydi durmayalım... Aramaya devam edelim...

(3 numaralı kapıdan çıkarlar)

DOKUZUNCU MECLİS

(Avni, Levi, sonra Sezâ ile Yusuf)

AVNİ

Benim akılma birşey geliyor.

LEVİ

Ne geliyor?

AVNİ

Gemiyi Zonguldak'a döndürmenin çaresi...

LEVİ

Aman söyle...

AVNİ

Bunları korkutalım.

LEVİ

Bravo. Korkutalım.

AVNİ

Ama nasıl?

LEVİ

Nasıl mı? Borç isteyelim.

AVNİ

Ama akıl ha... Ben de birşey söyliyeceksin sandım. Bak, benim aklıma ne geliyor... Biz de cin peri olalım...

LEVİ

Bravo olalım, ama nasıl?

(Sezâ ile Yusuf 1 numaralı merdiven girerler.)

AVNİ

İyi ki geldiniz, ben de şimdi sizi çağırmayı düşünüyordum. Bakın Levi ile ben ne konuşuyoruz... Geminin Samsun'a döndüğü muhakkak... Halbuki bu hiçbirimizin işine gelmez... Dördümüz de Samsun'a gidemeyiz... O halde bu gemiyi tekrar eski yoluna döndürmeliyiz... Bunun yegâne çaresi de bu adamları korkutmaktır... Mademki cinlerden perilerden bu kadar çekiniyorlar... Biz de peri olalım.

YUSUF

Benden paso...

AVNİ

Niye?

YUSUF

Sıramı savdım ben... Kaptan değil iken kaptan oldum. Şimdi nöbet sizin.

AVNİ

Canım hakikaten olacak değiliz... Cin peri rolü yapacağız. Bundan çekinecek ne var? Farzedelim ki razı

olmadınız, gemi Samsun'a döndü. Başımıza gelecekleri bir düşünsenize... Hepimizi ölümden beter âkibetler bekliyor...

SEZÂ

Doğrusu benim için vaziyet o kadar korkunç değil... Ben çaresini buldum gibi...

AVNİ

Nasıl bir çare?

SEZÂ

(Yusuf'a bakarak) Biraz evvel aşağıda kararımı verdim... Birisinin evvelce yaptığı teklifi kabul edeceğim... Aileme karşı emrivâki olacak. Mâlum ya sür'at asrındayız...

YUSUF

(Sola bakarak) Şurada bir gölge görür gibi oluyorum... Bir kadın gölgesi...

SEZÂ

Yok canım, o demir merdiven

AVNİ

Fakat ya biz?

LEVİ

Biz ne olacağız? Düşünmek acımak yok mu?

AVNİ

Arkadaşlık, tesanüt böyle mi olur?

SEZÂ

O başka... Onun için istediğinizi yaparım... Avni Kaptan da yapar... Değil mi sevgilim?

YUSUF

(Kapılara bakarak) Arkadaşlık... Tenasüt... Oooco tabiî... Mademki arkadaşlıktır mevzubahis olan...

LEVİ

Fakat nasıl cin peri olacağız?

AVNİ

Gördüklerimizi, duyduklarımızı taklit edelim, o kadar... Hakikî cinler periler ne yapıyorlarsa biz de onu yapalım.

SEZÂ

Yâni...

AVNİ

Bir kere muvakkat bir zaman için kendi kendimizin kim olduğunu unutalım...

YUSUF

Onu ben çoktan unuttum...

AVNİ

Sonra saçmalayalım...

LEVİ

Evet, saçmalayalım...

YUSUF

Zaten başka birşey yaptığımız yok... Bu gemiye bindiğimizden beri...

AVNİ

Tehdit edelim. Çarparız diyelim... Parçalarız diyelim. Yeriz diyelim...

LEVİ

Diyelim.

AVNİ

Dikkat başlıyorum. Bu köşe yaz köşesi. Bu köşe kış köşesi... Sezâ hanım söyle...

SEZÂ

Bu köşe yaz köşesi, bu köşe kış köşesi...

AVNİ

Sen ocak kıvılcımlandırıcılardan mısın, yoksa kapı gıcırdatıcılardan mısın? Levi söyle...

LEVİ

Ne o, ne öteki...

AVNİ

Yok canım söylediklerimi tekrar et...

LEVİ

Bu köşe yaz köşesi... Bu köşe kış köşesi...

AVNİ

Hayır, sonrakini...

LEVİ

Ooooo, o kadarına dilim dönseydi ben Levi ismini çoktan terkederdim.

AVNİ

Kırk küp kırkının da kulbu kırık küp... Avni Kaptan söyle.

YUSUF

Kırk küp kırkının da kulbu kırık küp...

AVNİ

Şimdi bir kaç kelime söyliyeceğim, siz onlara birer kafiye bulacaksınız... Meselâ masa... Pırasa... Buda mı tasa... Cinlerle perilerin yaptıkları gibi. Başlıyorum... Demirden elek. **(Eliyle diğerlerine kumanda eder)**

LEVİ

(Yusuf'a bakarak) Uyuz köstebek!

YUSUF

Hem ham, hem kelek.

SEZÂ

Beğenmedim pek.

AVNİ

Bam... Bim... Bom... Haydi baştan başlıyoruz!

LEVİ

(Yusuf'a bakarak) Toriği haşlıyoruz!

YUSUF

Alnını karışlıyoruz.

AVNİ

Yok yok acele yok. Daha kelimeyi söylemedim. Acele dedim de aklıma geldi. Benim bir amcam vardı. Hastalıklı topal...

LEVİ

(Yusuf'a bakarak) Enayi... Aptal...

YUSUF

Yoo, sayım suyum yok. Oyun deyip sokuşturuyorsun. Sensin aptal.

LEVİ

Ne sokuşturması kuzum... Saçmalıyorsun...

AVNİ

Hah... Kavganın sırası tam...

LEVİ

(Yusuf'a bakarak) Canavar... Yamyam...

YUSUF

Ağzına bir vurursam...

AVNİ

(Sola bakarak) Dikkat geliyorlar. Dediklerimi unutmayın! Bakın bakın, Hacı Kaptan bulunmuş!

ONUNCU MECLİS

(Evvelkiler, sonra Hacı Kaptan - Salim Dayı)

(1 Numaralı kapıdan girerler)

HACI KAPTAN

(Yürüyerek Salim'e) Mutfağa şöyle bir bakayım dedim. Ahçı meydanlarda yoktu. Tencereleri karıştırırken kapı arkamdan kapanmaz mı? Kendiliğinden mi kapandı, yoksa birisi mi kapadı bilmiyorum. İçeriden de tokmağı yok, kapana kısıldım kaldım. Kapıyı bir hayli unrukladım amma, o sırada makine dairesinde de birisi çekiç ile birşey döğmeğe başladı. Tabiî iki gürültü birbirine karışınca ben kendimi duyuramadım.

(Durur)

SALİM

(Yusuf'a ve diğerlerine) Hacı'yı mutfakta kilitlenmiş bulduk. Adetâ mahpus. Ne tuhaf değil mi?

AVNİ

Kırk küp, kırkının da kulpu kırık küp!

SALİM

Efendim?

LEVİ

Bu köşe yaz köşesi, bu köşe kış köşesi...

SALİM

Aaaa, ne olmuş bunlara?

HACI KAPTAN

Avni kaçırdı mı bunlar?

YUSUF

Sen ocak kıvılcımlandırıcılardan mısın, yoksa kapı gıcırdatıcılardan mı?

HACI KAPTAN

Şakanın tam sırası, bırakın bu soğuk şeyleri...

SEZÂ

Hayır ben ne ocak kıvılcımlandırıcılardanım ne de kapı gıcırdatıcılardan!

SALİM

Yahu kesin artık!

AVNİ

Posteki...

YUSUF

Terlik teki...

LEVİ

Yerdeki... Gökteki...

SEZÂ

Bam... Bim... Bum...

AVNİ

İnsan suretine girdik. Halbuki biz iniz, ciniz, periyiz!

YUSUF

Dünya ile ahret arasında gezeriz, serseriyiz!

SEZÂ

Akıl ile cinnet arasında maşayız, gelberiyiz.

LEVİ

Çarparız, parçalarız, kendinize gelin siz!

HACI KAPTAN

(Salim'e) Fesüphanallah, bu ne hal dayı?

SALİM

Vallahi anlamadım... Sakın karışmış olmasınlar. Filok, konturafilok, büyük filok...

AVNİ

Bu gemi Samsuna dönemez.

LEVİ

Verdiğiniz emri geri almalısınız!

SEZÂ

Tekrar Zonguldağa gitmeliyiz...

HACI KAPTAN

Aman Allahım... Nedir bu başımıza gelenler. Samsun'a dönen kim? Hangi emir? Neler duyuyorum...

SALİM

Yoo Hacı, bak burası doğru... Gemi tekrar Samsuna gidiyor...

HACI KAPTAN

Şimdi çıldıracağım. Dayı sende mi başlıyorsun?

SALİM

Benim birşeye başladığım yok... Vaziyeti anlatıyorum. Emretmişsin, emrini yapmışlar.

HACI KAPTAN

Kim emir vermiş, ben mi?

SALİM

Tabii sen...

HACI KAPTAN

Bunu sen mi söylüyorsun? Ben böyle halt eder miyim? Aklım henüz başımda...

SALİM

Fakat seni gözleri ile görenler var. Köprüüstü'ne

gidip gemiyi ters yüzü geri döndüren sensin... Hatırlamıyor musun?

HACI KAPTAN

Kat'iyyen!..

SALİM

Pek garip!

HACI KAPTAN

Garip olan ne?

SALİM

Hakikat şu ki biz şimdi Samsuna gitmekteyiz...

HACI KAPTAN

Yalan, böyle şey olamaz...

SALİM

İnanmıyorsan git köprüüstüne de vaziyeti anla...

HACI KAPTAN

Dayı, şaka etmiyorsun ya...

SALİM

Canım Hacı. Lâtife lâtif gerek...

HACI KAPTAN

Şimdi gideceğim, bu işte bir dalavere var... Anlaya-

lım bakalım. **(Yusuf ve arkadaşlarını işaretle)** Sen bunları gözden ayırma... Vaziyetlerini beğenmiyorum... Doğrusunu istersen öyle çarpılıp karıştıklarına da pek aklım ermiyor. Öğreneceğiz. Şimdi dönerim.

(Dört numaralı kapıdan çıkar)

ONBİRİNCİ MECLİS

(Salim, Yusuf, Sezâ, Levi, Avni)

(Salim uzaktan Yusuf ve arkadaşlarına bakmakta devam eder)

AVNİ

Ne olacak şimdi, Samsun'a gittiğimizin aslı yokmuş.

LEVİ

Hayır, Samsun'a gittiğimizin değil, emri Hacı Kaptanın verdiğinin aslı yok...

AVNİ

İyi amma ne olursa olsun gemi herhalde geri dönecek...

YUSUF

Mesele kalmadı... İstediğimiz oluyor demek...

AVNİ

Peki biz ne yapacağız? Cinlikten, perilikten vazgeçelim isterseniz...

SEZÂ

En münasibi bu... Artık mânâsı kalmadı.

YUSUF

Çok iyi olur, ben de kaptanlıktan vazgeçerim.

AVNİ

Canım o iş başka, bu iş başka... Fırsattan istifadeye kalkma...

YUSUF

Ne fırsattan istifadesi yahu... Kaptan olmadığıma hâlâ inanmayacak mısınız?

AVNİ

(Salim'e doğru yaklaşarak) Çarkçıbaşı, biz şaka ettik. Cin - peri filân değiliz.

SALİM

Hele şöyle uzakta dur bakalım. Fazla yaklaşma... Kulaklarım iyi işitir sağır değilim.

AVNİ

Canım şaka ettik diyorum... Anlamıyor musun?

SALİM

Anlıyorum, anlıyorum, fakat sen uzakta dur

YUSUF

Çarkçıbaşı şaka, şaka...

LEVİ

Vallahi şaka... Billâhi şaka...

ONİKİNCİ MECLİS

(Evvelkiler, sonra Hacı Kaptan'ın Perisi)

(Hacı Kaptanın perisi 3 numaralı kapıdan girer)

SALİM

Nasıl Hacı, hakkım yok mu imiş? Samsun'a gitmiyor muyuz?

HACI KAPTANIN PERİSİ

Tabii Samsun'a gidiyoruz.

SALİM

Gördün mü bak... Emri sen vermişsin değil mi?

HACI KAPTANIN PERİSİ

Elbette ben verdim.

SALİM

Nasıl gördün mü? Demin hatırlamıyordun ya...

HACI KAPTANIN PERİSİ

Kim demiş... Hatırlamaz olur muyum? Bunamadım ya...

SALİM

Bunamadım diyorsun amma hatırlamıyordun iş- Hepimiz şahit olduk.

HACI KAPTANIN PERİSİ

Öyle şey olmaz, yanlış anlamışsınızdır.

SALİM

E, peki düzelttin mi bari?

HACI KAPTANIN PERİSİ

Neyi düzeltecektim?

SALİM

Tekrar Zonguldak yoluna dönecek değil miyiz?

HACI KAPTANIN PERİSİ

Kim demiş onu? Samsun'a gidiyoruz. Oradan da Trabzon'a gideceğiz. Ben verdiğim emri geri almam.

SALİM

Hacı, çıldırdın mı, sebep?

HACI KAPTANIN PERİSİ

Sebep mi? Öyle lâzım geliyor. Senin aklın ermez.

YUSUF

Çarkçıbaşı anladım ben, şaka şaka...

LEVİ

Vallahi şaka ediyor, inanmayın.

HACI KAPTANIN PERİSİ

(Yusuf ve arkadaşlarına) Rahat durun orada...

Yolcular böyle şeylere karışmaz... Hem sizler gibi bedavacı soyundan olurlarsa... Kesin sesinizi... **(Sezâ'ya)** Hanım kız, gel bakayım sen buraya.

SEZÂ

Ben mi?

HACI KAPTANIN PERİSİ

Sen ya... Gel, yakın gel **(Sezâ gelir)** daha gel. **(Çenesini tutarak)** Ne güzel şeymişsin sen ayol! Bu kollar.. Bu göğüs... Bu bacaklar... Vallahi adamakıllı güzelsin..

SALİM

Yahu Hacı, sen deli mi oldun? Burada lâklâkiyat ile meşgulsün. Halbuki gemi yoldan çıktı.

YUSUF

Üzülme çarkçıbaşı, şimdi de kaptanı yoldan çıkmakla meşgul. Sonunda buluşurlar.

HACI KAPTANIN PERİSİ

(Yusuf'a) Ne o delikanlı, kıskandırdık mı yoksa? Bu kızla alâkan filân mı var?

SEZÂ

Nişanlı gibiyiz efendim.

HACI KAPTANIN PERİSİ

Öyle söylesenize ya... Malın sahibi var demek ki... Haber vermek yok mu canım... Peki madem ki öyledir, niye birbirinizden o kadar uzak duruyorsunuz. Sarılsa-

nıza, kucaklaşsanıza... Siz ne biçim gençsiniz **(Sezâ'ya)** Haydi git, nışanlının boynuna sarıl bakayım. **(Sezâ söyleneni yapar)** Öpüşün....

YUSUF

Efendim?..

HACI KAPTANIN PERİSİ

Öpüşün diyorum.

YUSUF

(Sezâ'ya) Beni aptal yerine koyup sözüne ona imtihan edecek. Yutarmıyım? **(Hacı Kaptan'ın perisine)** Ben herkesin içinde öyle şey yapamam. Edebimle, namusumla bu gemide kaptanlık ediyorum. Yolculara sataşamam...

HACI KAPTANIN PERİSİ

Bana bak, emrediyorum. Benim şakam yoktur.

YUSUF

Yapamam dedik ya... Öpmiyeceğim...

HACI KAPTANIN PERİSİ

Öpeceksin.

YUSUF

(Sezâ'ya) Bu ne acayip adam be... Saat başında değişiyor... Delirdiğinin en birinci misali bu! Yoksa hâlâ tecrübe mi?

SEZÂ

Zannetmem.

YUSUF

(Hacı Kaptan'ın perisine) Bana bakın, hakikaten sahi mi söylüyorsunuz?

HACI KAPTANIN PERİSİ

Sen ne aptal şeysin, bu işin sahisi, şakası olur mu? Öp diyorum.

YUSUF

Sonunda mızıçkılık yok değil mi?

HACI KAPTANIN PERİSİ

Yok, öp.

YUSUF

Vâdi izdivaçla iğfal filân denmiyecek...

HACI KAPTANIN PERİSİ

Denmiyecek. Uzatma.

YUSUF

Öpüyorum... Öpüyorum... Öptüm...

(Yusuf ile Sezâ öpüşürler)

YUSUF

Öptüm... Bakın darılmak yok... Siz söylediniz diye öptüm.

SALİM

Hacı, sen hastasın.

HACI KAPTANIN PERİSİ

Çarkçıbaşı, sen makinelere bak, benim işime karışma!

SALİM

Yoo, benimle böyle görüşemezsin. Yaşça senden yaşlıyım. Bunca yıllık dostluğumuz var. Sonra nihayet bu gemi biraz senin ise biraz da benim sayılır. İkimizi emanet edilmiştir.

HACI KAPTANIN PERİSİ

Dostluk başka. kumandanlık, vazife başka şey... Süvari benim emirlerime itaat etmeli!

SALİM

İtaat edilecek emir var, edilmiyecek emir var. Kaldır şuradan kendini denize at desen ben bu emre itaat etmem.

HACI KAPTANIN PERİSİ

Gemi Samsun'a dönüyor. Oradan Trabzon'a gidecek. Başka söz dinlemem...

SALİM

Fakat niçin dönüyor? Sen aklını kaçırdı isen biz elinde niye oyuncak olalım.

HACI KAPTANIN PERİSİ

Çarkçıbaşı, bir kelime daha söylersen tevkif ve hapsettiririm.

SALİM

Ya öyle mi? Bana bunları da mı söyleyecektin? Peki susuyorum...

HACI KAPTANIN PERİSİ

(Yusuf ve Sezâ'ya) Niye birbirinizden ayrıldınız?.. Sözlerim şaka geliyor galiba... Fakat sonra pişman olursunuz...

YUSUF

A, vallahi çattık belâya... Bu herif mutlaka cıngar çıkarmak istiyor. Bunda bir iş var...

HACI KAPTANIN PERİSİ

Köprüüstüne kadar gidiyorum. Dönüşte sizi yine birbirinizden ayrı görürsem bakın peşinen söylüyorum kıyamet koparırım...

(3 numaralı kapıdan çıkar)

ONÜÇÜNCÜ MECLİS

(Salim, Yusuf, Sezâ, Levi, Avni)

SALİM

Çıldırdı bu adam... Vah vah... Mutlaka iyi saatta olsunların hışmına uğradı. Aklını başından aldılar... Yazık oldu, çok yazık oldu.

AVNİ

Evet cinnet eseri gösterdiği aşikâr... Koca bir ge-

miyi böyle bir adamın kumandası altında bırakmak doğru olmaz...

SALİM

Ben de şimdi bunu düşünüyordum... Başımıza bu yüzden bir felâket gelecek olursa gemi sahibinin yüzüne nasıl bakarız... Haydi o deli olmuştu, sizin aklınız neredeydi demez mi?

LEVİ

Der, tabii der... Kimbilir daha neler söyler!

AVNİ

Yalnız söylemekle kalsa... Belki mahkemeye bile verir.

LEVİ

Samsun mahkemesine mi, yandın çarkçıbaşı...

SALİM

Avni Kaptan oğlum, bana bak, ben şimdi gidip mülâzim Kaptan, lostromolar ve mürettebat ile konuşacağım. Ağlebiihtimâl Hacı Kaptanın benim için söylediğini biz kendisi için tatbike mecbur olacağız. Onu tevkif ve hapsedeceğiz. Bu takdirde gemi süvariliğini sen deruhte edeceksin.

AVNİ

Eder, eder... Tabiî eder.

LEVİ

Siz onun için meraklanmayın. Vazifesidir, edecek tabiî.

YUSUF

Neyi eder, neyi edecek? Durun yahu, gürültüye getirmeyin. Benim namıma konuşmak selâhiyetini size kim verdi?

AVNİ

Sen işine bak, çarkçıbaşı, aldırma, onun tabiatını bilmiyor musun?

(Salim iik numaralı kapıdan çıkar)

AVNİ

(Yusuf'a) Sen iyilikten anlamıyorsun. Yahu... Süvarilik kadar rahat şey var mıdır bir gemide... Bütün eziyeti ikinciler, üçüncüler çeker... Her şeyden evvel vardiya beklemekten kurtulacaksın.

YUSUF

Yani gemiyi idare etmiyeceğim değil mi?

AVNİ

Etmiyeceksin.

SEZÂ

Avni Kaptan, vaktiniz müsaitse gidip dadımı bir dolaşalım. Kamarasında bıraktık geldik, sormazsak ayıp olur... Dehşetli alıngandır.

YUSUF

Edelim, edelim Sezâ hanım. Süvariliği kabul edelim, Elmas kalfayı ziyaret edelim... Battı balık yan gider.

(Bir numaralı merdivenden çıkarlar)

ONDÖRDÜNCÜ MECLİS

(Avni, Levi, Elmas Kalfanın perisi)

ELMAS'IN PERİSİ

(İki numaralı kapıdan girerek) O Avni Kaptan olacak çapkını arıyordum, burada değil mi?

AVNİ

Şimdi Sezâ hanım ile seni kamaranda yoklamaya gittiler. Fakat kalfa, ne zaman yataktan kalktın da bu taraftan bu tarafa geçtin? Nasıl farkına varmadık?

ELMAS'IN PERİSİ

Demin... Konuşuyordunuz. Dalmıştınız.

LEVİ

Geçmiş olsun kalfa... İyisin ya... Nedir o bayılmaklar, ayılmaklar... Avni Kaptan (Boynuma sarıldı) dedi diye hiç insan o kadar müteessir olur mu? Değer mi?

ELMAS'IN PERİSİ

Nasıl değmez, düşündükçe kan beynime çıkıyor. Bu kadar da maymun iştahlılık olur mu? Beni bileğimden yakaladı. Zorla kendine çekti. Kollarımı okşadı, saçlarımı okşadı, kokumun bayıltıcı olduğundan bahsetti. Bana Mısır kraliçesi dedi. Sonra da gözlerindeki bağı çözünce (yanımdan çekil) diye yüzüme çimkirdi. Nerede o şıp sevdi, nerede o uçarı çapkın! Bir elime geçirsem, yok mu?

(Avni ile Levi birbirlerine bakışırlar)

LEVİ

Elmas kalfa kaçırdın mı?

ELMAS'IN PERİSİ

Tabiî... Elime geçirmem ile kaybetmem bir oldu. Şans işte...

LEVİ

Ay boynuna sarıldığında ısrar mı ediyorsun?

ELMAS'IN PERİSİ

Sen olsan yapmaz mısın? Ay parçası gibi delikanlı... Ahlâksız falan amma, neme lâzım, masallardaki şehzadelere benziyor.

(Levi ile Avni birbirlerine bakışırlar)

LEVİ

(Avni'ye) Beni biraz sarsar mısın? Omuzlarımdan tut, şöyle kuvvetlice...

(Avni söyleneni yapar)

LEVİ

Daha kuvvetli... Daha... Oldu mersi... Ne dersin?

AVNİ

Vallahi ne diyeceğimi ben de bilmiyorum.

ELMAS'IN PERİSİ

Fakat ben şimdi ne yapayım? Bana bir akıl verin.

Onun arkasından koşup yalvarmak... Bunu dünyada yapmam... Belki de benimle alay etti. Evet, alay etti. Yooo, bunu onun yanına koymam... Hacı Kaptan'a şikâyet edeceğim. Nerede Hacı Kaptan?

AVNİ

Kaptan köprüsünde...

ELMAS'IN PERİSİ

Gidip her şeyi anlatacağım. Artık bu kadarı kâfi. Ben kendimle alay ettirmem. Görür gününü o...

(3 numaralı kapıdan çıkar)

AVNİ

Vallahi bu işlerden bir şey anlıyorsam arap olayım.

LEVİ

Elmas kalfa burada mısın?

AVNİ

Gitti ya, görmedin mi?

LEVİ

Ooo, geçti onun modası... Gördüklerime işittiklerime eskiden inanırdım.

ONBEŞİNCİ MECLİS

(Evvelkiler, sonra Yusuf)

YUSUF

(Sağdan girerek) Yahu kadın, bayağı bayağı has-

talanmış be... Örtü döşek yatıyor. Bana da dargın. Söyledilkerime pişman oldum... Oldum amma ne yapayım, yalan söylemedim ki...

AVNİ

Kim hastalanmış.

YUSUF

Kim olacak bu da sual mi? Elmas kalfa...

AVNİ

Çok mu hasta?

YUSUF

Eh oldukça... Dalıp dalıp gidiyor.

AVNİ

Dişi mi ağrıyor? Yoksa ayağında çıban mı çıkmış?..

YUSUF

Saçmalama, demin burada bayıldığını görmedin mi?

AVNİ

Yahu sen bizi enayi yerine mi koyuyorsun? Anlaşıldı Sezâ hanım ile mercimeği fırına verdiniz... Eh âşıklar yalnız kalmak isterler. Halden anlarız. Fakat bize niçin yuttumaya kalkıyorsun?..

LEVİ

Öyle ya göz göre göre yalan olur mu?

YUSUF

Ne yalanı, ne yutturması? Neler söylüyorsunuz? Ben ömrümde kimseye yalan söylemedim. Söylemek de issem de beceremem...

AVNİ

Biz de beceriyorsun demedik...

LEVİ

Nafile senin gibi yalancıya metelik vermem...

YUSUF

Yok sen en mükemmel yalancıya da metelik vermezsin ya. Onu geç... Anlatın bakalım...

AVNİ

Ne anlatacağız? Kolay gelsin... Böyle hasta ziyaretine can kurban.

LEVİ

Gözümüz yok... Fakat bir daha sefere daha iyi bir kulp bulun.

YUSUF

Ne demek istiyorsunuz... İnsanı zıvanadan çıkarmayın.

AVNİ

Elmas kalfa biraz evvel burada idi.

LEVİ

Siz hasta ziyareti ile meşgulken o da bizimle konuşuyordu.

YUSUF

Haydi oradan budalalar... Elmas kalfa aşağıda kamarada...

AVNİ

Nafile israr etme... Mahçup olursun. Kaptanköprüsünde, Hacı Kaptanın yanında...

YUSUF

A, vallahi aşağıda diyorum yahu...

LEVİ

Billahi, tallahi iki gözüm çıksın ki kaptanköprüsünde...

YUSUF

Oldu bize olanlar... Delilik saridir derler. Demek Hacı Kaptandan sonra siz ha...

AVNİ

Elmas kalfa, köprüüstünde.

YUSUF

Elmas kalfa kamarasında.

AVNİ

(Eliyle işaret ederek) Orada!

YUSUF

(Eliyle işaret ederek) Orada! Eee yetişir be şimdi oynatacağım.

ONALTINCI MECLİS

(Evvelkiler, sonra Sezâ, sonra Hacı Kaptan)

SEZÂ

(Bir numaralı merdivenden inerek) Ne oluyorsunuz? Ne var?

YUSUF

Ne olacak, Elmas kalfa bizi yoklamaya gelmişti ya.. Hayır, biz Elmas kalfayı yoklamaya gitmiştik ya... İşte o sırada biz... Hayır biz değil Elmas kalfa... Hayır canım bunlar diyorlar ki...

SEZÂ

Hiç bir şey anlamadım...

YUSUF

İnsanda akıl bırakmıyorlar ki doğru dürüst anlatayım...

AVNİ

Sözün kısası siz aşağıda kamarada iken Elmas kalfa buraya geldi, bizimle konuştu.

SEZÂ

İmkânsız, kadın bitkin vaziyette... Yerinden kımıldanacak hâli yok..

LEVİ

İkimiz de gözlerimizle gördük.

SEZÂ

Kolayı var ne diye münakaşa edip duruyorsunuz. Gidin, kamaraya bakın.

(Avni ile Levi birbirlerine bakışırlar)

AVNİ

Gidelim.

YUSUF

(Kaptan köprüsüne bakarak) Hacı Kaptan geliyor.. Sezâ hanım, aman yanıma. Ne tembih etmişti biliyorsun ya. **(Sezâ, Yusuf'un yanına gider)** Sarılın, boynuma sarılın... Sıkı sarılın... Eğer onu daha fazla memnun etmek istiyorsak öpüşmeliyiz.

SEZÂ

Evet evet, öpüşmeliyiz.

(Öpüşürler)

HACI KAPTAN

(İki numarlı kapıdan girer. Sezâ ile Yusuf'u görünce bağırarak) Avni, ne yapıyorsun?

YUSUF

(Başını çevirmeden) Öpüşüyoruz.

HACI KAPTAN

Nasıl öpüşüyorsunuz?

YUSUF

Tembih ettiğiniz gibi... Arzunuz vechile... Birbirimizden bir dakika ayrıldığımız yok... Adeta tek insan olduk... Bakın işte böyle öpüşüyoruz. **(Sezâ'yı öper)** Nasıl memnun oldunuz mu?

HACI KAPTAN

Sen bana ne vaadetmiştin?

YUSUF

Vaadimi yerine getiriyorum ya... İsterseniz bir daha öpeyim.

HACI KAPTAN

Eh artık kamçıyı hakettin. Bir insan bu kadar sabreder. Git söyle Malik buraya gelsin.

YUSUF

Efendim?

HACI KAPTAN

Seni ahlâksız, edepsiz, şirret herif seni... Seni ırz düşmanı küstah seni...

YUSUF

Hah, tamam, gördünüz mü bakın!... Ümmet-i Muhammed, bakın da ibret alın... Ben bu herif sonunda bir mızıkçılık çıkarır demiyor muydum size? İşte korktuğum başıma geldi. **(Hacı Kaptana)** Bu kıza sen benim boynuma sarılmasını söylemedin mi?

HACI KAPTAN

Kat'iyyen!

YUSUF

Beni, onu öpmem için zorlamadın mı?

HACI KAPTAN

Haşa!

YUSUF

Bir dakika birbirinizden ayrılırsanız fena olursunuz demedin mi?

HACI KAPTAN

Ben rüyamda bile böyle haltetmem...

YUSUF

Ben edepsiz isem sen yalancısın!

HACI KAPTAN

Ben mi? Seni döğerim.

YUSUF

Ben şirret isem, sen düzenbazsın.

HACI KAPTAN

Ben mi? Seni boğarım.

YUSUF

Ben küstah isem sen iki yüzlüsün!

HACI KAPTAN

Ben mi? Seni keserim.

YUSUF

Delisin deli... Bu kızı ille öpeceksin... Öpmem... Öpeceksin... Öpmem... Ben namuslu kaptanım... Yolculara sataşmam... Öp diyorum sonra fena olursun... İstemiyerek zorla, hatırı hoş olsun diye öpersin... Vay sen misin öpen?

SEZÂ

Ya, demek beni zorla öpmüştün?

YUSUF

Söz gelişi öyle söyledim canım... Dur lâkırdımı tamamlayayım.

HACI KAPTAN

Avni, seni ikinci kaptanlıktan azlediyorum. Ayaklarına yüz deynek vurulacak. Gemi kömürlüğüne hapsedileceksin! Su ve ekmekten başka yiyecek yok...

ONYEDİNCİ MECLİS

(Evvelkiler, sonra Salim, Malik, Tahsin)

(Salim, Malik, Tahsin iki numaralı kapıdan girerler)

HACI KAPTAN

(Yusuf'a) Biraz sabret bakalım. Şimdi senin hesabını göreceğim. **(Salim'e)** Salim dayı hakkın varmış...

İşin iç yüzünü henüz meydana çıkaramadım... Fakat geminin Samsun'a geri döndürüldüğü muhakkak... Güya ben emir vermişim... Ne ise işi düzelttik... Bu muzipliği yapanı behemehal bulacağım. Bir yakalarsam eh, benim elimden çekeceği var... Ölümlerden ölüm beğensin!

SALİM

Hacı Kaptan, sana gemi zabitan ve mürettebatının kararını tebliğe memur edildim...

HACI KAPTAN

Zabitan ve efrat karar verip, bunu bana tebliğ mi ediyorlar? Ne zamandanberi bu işe başladılar?

SALİM

Gemi süvarisinin aklî muvazenesinden şüpheye düştükleri zamandanberi...

HACI KAPTAN

Salim dayı, neler söylüyorsun?

SALİM

Acı şeyler, fakat zarurî şeyler... Hepimizin Allahtan yegâne temennimiz sana acil şifalar ihsan etmesidir.

YUSUF

Amin!...

HACI KAPTAN

Salim dayı, ağzından çıkanı kulağın işitiyor mu?

SALİM

Hacı Kaptan, elçiye zevâl olmaz...

HACI KAPTAN

Ne imiş bana tebliğ edilecek karar...

SALİM

Bu dakikadan itibaren Hüdaverdi şilebinin süvariliği Avni Kaptana tevdi edilmiştir.

HACI KAPTAN

Olamaz.

YUSUF

(Salim'e) Kabul ediyorum. İşte birinci emrim... **(Hacı Kaptana)** Seni birinci kaptanlıktan azlediyorum. Gemi kömürlüğüne hapsedileceksin. Ayaklarına yüz değnek vurduramam... İhtiyarsın. Vebalinden korkarım. Buna mukabil her beş dakikada bir başından aşağı bir kova soğuk su dökülecek... Malûm ya... Fakat başka ne yapayım...

LEVİ

Samsun mahkemesine verelim.

HACI KAPTAN

Avni.

YUSUF

Bana Avni diyemezsin. Süvari bey diyeceksin. Bey babayı da kabul etmem.

HACI KAPTAN

Öyle ya mekteplisin... Avni, seni boğarım...

YUSUF

Söyle söyle, daha söyle... Gemi direğine bağlatırım de, ocaklara attırırım de, pervaneye parçalatırım de... Geçti o günler. **(Sezâ'ya)** Kız, buraya gel... **(Sezâ gelir)** Sarıl boynuma... **(Hacı Kaptan'a)** Bak, sana inad için öpüyorum.

SEZÂ

Ya... İsteyerek değil de başkasına nisbet olsun diye öyle mi?

YUSUF

Canım söz gelişi öyle söyledim, dur lâkırdımı tamamlayayım...

HACI KAPTAN

(Salim'e) Bu gemide ancak ben emir veririm... Kararınızı tanımıyorum. Seferi bitirdiğimiz dakikadan itibaren hepiniz kendinize iş arayınız, topunuzu birden kovuyorum.

YUSUF

(Malik ve Tahsin'e, Hacı Kaptanı işaretle) Yakalayın!

(Malik ve Tahsin Hacı Kaptan'ı yakalarlar)

HACI KAPTAN

Avni, bunun acısını çıkaracağım...

YUSUF

Sana cevap vermeyi, süvarilik ciddiyetile kabili telif görmüyorum. **(Malik ve Tahsin'e)** Şimdilik kapısı sağlam bir kamaraya hapsedin... Kapının önüne bir nöbetçi dikin! Ve düşünüp vereceğim yeni kararları bekleyin! Haydi götürün.

HACI KAPTAN

Görürsün sen!

YUSUF

Malik!

MALİK

Buyurun süvari bey.

YUSUF

Vardiyada kim var?

MALİK

Mülâzim kaptan.

YUSUF

İşini bitirince, çabuk buraya dön!

MALİK

Başüstüne süvari bey.

(Malik, Tahsin ve Hacı Kaptan bir numaralı merdivenden çıkarlar)

SALİM

Yazık, çok yazık hiç böyle şeyler olsun istemezdim.

AVNİ

Fakat başka çare yoktu.

SALİM

Ne de olsa bu kadar senelik arkadaş... İnanın bana içim kan ağlıyor.

AVNİ

Fakat vazife herşeyden mukaddestir...

LEVİ

Acaba Zonguldağa döndüğümüz muhakkak mı?

YUSUF

Şimdi kontrol ederiz, üzülmeyin!

SALİM

Onunla aşağı yukarı bütün hayatımız beraber geçti. Deniz üstünde... Beraber güldük, beraber eğlendik, beraber ölüm tehlikeleri atlattık. İkiz kardeşler gibiydik... Bu hastalık onun başına geleceğine benim başıma gelseydi...

YUSUF

Allah göstermesin, sonra benim halim ne olurdu?

MALİK

(Bir numaralı merdivenden gelerek) Geldim süvari bey.

YUSUF

Her şey olup bitti mi?

MALİK

Evet...

YUSUF

Çok aksilenmedi ya...

MALİK

Hayır, bilâkis buradan ayrılınca kuzu kesildi...

SALİM

Zavallı Hacı...

YUSUF

Kapıya nöbetçi...

MALİK

Tahsin'i bıraktım...

YUSUF

Kapı üstünden kilitli mi?

MALİK

Evet, kendi elimle kilitledim...

YUSUF

Alâ... Haydi şimdi köprüüstüne git de geminin nereye gittiğini, rotasını, sür'atini mevkiini öğren...

MALİK

Başüstüne süvari bey...

(Geminin direğinde baykuş öter)

SALİM

Yine baykuş ötüyor. Demek çilemiz dolmamış. Daha göreceklerimiz var... İnsanın her şeye isyan edeceği geliyor. Nedir bu çektiklerimiz? Ne yaptık, ne kusur işledik?

ONSEKİZİNCİ MECLİS

(Evvelkiler, sonra Malik, sonra Hacı Kaptan'ın Perisi. Suzan, Elmas Kalfa ve Elmas Kalfanın Perisi, erkek ve kadın cinlerle, perilerin sesleri)

(Malik, iki numaralı kapıdan çıkar)

(Uzaktan davul, zurna sesleri işitilir)

ERKEK CİN'İN SESİ (Uzaktan ve derinden)

Perilerin padişahı emreder
Geri dönüp Trabzona gidelim.
Perilerin padişahı emreder
Yolcuları gebertelim, keselim

KADIN CİNİN SESİ

Trabzon... On beş bin ton... Ne ilk
Ne son... Bayt bon bon...

SALİM

Kaçalım, geliyorlar...

MALİK

Geliyorlar, gözlerimle gördüm... Geliyorlar...

YUSUF

Cinler mi?

MALİK

Hayır, Hacı Kaptan geliyor, yanında bir de kadın var...

YUSUF

Saçmalama... Hacı Kaptan aşağıda... Kamaraya sen elinle kapatmadın mı?

MALİK

İki tane Hacı Kaptan var... Belki dört tane var... Belki de on tane var... Geliyorlar, ben gözlerimle gördüm.

LEVİ

Gözlerine inanma!

YUSUF

Saçmalama dedik ya... Atma...

(Hacı Kaptan'ın perisi, yanında Suzan soldan girerler)

SALİM

Konturafilok... Büyük filok... Büyük filok...

YUSUF

Aaa, ikinci kaptan... İkinci Hacı Kaptan... Durun yaklaşmayın... Bir tanesi aşağıda, bir tanesi yukarıda.

(Hacı Kaptan'ın perisi ve Suzan gülerler)

YUSUF

Acaba hangisi Hacı Kaptan? Aşağıdaki Hacı Kaptan Hacı Kaptansa, şu halde yukarıdaki Hacı Kaptan değil... Aşağıdaki Hacı Kaptanı salıverip yukarıki Hacı Kaptanı mı hapsetmeli, yoksa yukarıki Hacı Kaptanı salıverip aşağıdaki Hacı Kaptanı mı salıvermeli? Yok hapsettirmeli, hayır yani salıvermeli demek istiyorum. Yine olmadı... İkisi birden nasıl salıverilir? Durun durun başım dönüyor... Gözlerim kararıyor.

(Hacı Kaptan'ın perisi ve Suzan güleriler)

(Elmas kalfa bir numaralı merdivenden girer)

SEZÂ

Gel dadı, korkuyorum...

LEVİ

(Sola bakarak) A, işte bir tane daha Elmas kalfa...

SALİM

Flok flok flok...

YUSUF

Çift görüyorum... Çift görüyorum... Siz de öyle görmüyor musunuz?.. Bir tanesi yukarıda bir tanesi aşağıda, bir tanesi sağımda, bir tanesi solumda... İki tane Hacı Kaptan... İki tane Elmas Kalfa... İki tane gemi dört tane baca... Hayır altı tane baca... Yapamam, ben bu işten istifa ediyorum. Hayır, başka kaptan yok... İstifa edemem filikaları indirin, terki sefine emrini veriyorum.

P E R D E

ÜÇÜNCÜ PERDE

(Hüdaverdi şilebi Zonguldak limanında demirli. Vakit sabah. Dekor ikinci perdenin aynı)

BİRİNCİ MECLİS

(Yusuf, Salim, Malik)

(Üçü de küpeşteden geminin iskelesine yanaşan motoru seyrediyorlar)

MALİK

(Yusuf'a) Siz terkisefine emrini verdiğiniz sırada gemi garip bir şekilde aydınlandı. O dakikada üzerimize projektör tutulduğunu farkettim. Meğer peşimize takılan ve bize (dur) emri veren bu motormuş...

YUSUF

Yok, başka motörler de vardı ya.

MALİK

Evet, vardı amma bakın projektörlü olan yalnız bu.

SALİM

Hüdaverdi şilebi, Hüdaverdi şilebi olalı böyle alay-

la, merasimle Zonguldak limanına girdiğimizi hatırlamıyorum. Önde bir motor, yanlarda ikişer motor, sandallar.

MALİK

(Denizi işaretle) Bakın bakın bordamıza yanaşıyor. İçi amma da kalabalık ha... Resmî kıyafetli polis memurları, bir çok sivil adamlar, hatta kadınlar. Kamara da tıklım tıklım dolu... Kim bunlar... Bizden ne istiyorlar acaba?

SALİM

Sabırlı ol biraz, anlayacağız...

MALİK

(Mukabil tarafa geçerek ve denize bakarak) İrili ufaklı bir çok motorlar etrafımızda dolanıp duruyorlar. Tam bir muhasara altındayız.

SALİM

(Denize bakarak) İşte iki resmî polisle bir sivil adam motordan iskele tavasına çıktılar, merdivenleri tırmanıyorlar.

İKİNCİ MECLİS

(Evvelkiler, sonra polis komiseri Nusret Sadullah, Birinci polis memuru, ikinci polis memuru)

N. SADULLAH

(İskeleden güverteye girerek) Günlerdenberi bütün

polis teşkilâtı işi gücü bıraktı, sizinle meşgul... Neredesiniz be... Samsun'dan Zonguldağa dört günde mi gelinir? Battınız sandık.

SALİM

Batmadık amma, başımıza birçok şeyler geldi.

N. SADULLAH

Süvari hanginiz?

YUSUF

Benim.

N. SADULLAH

Bu geminin bundan başka çıkılacak yeri var mı?

YUSUF

(Malik'e) Var mı?

MALİK

Yok!

YUSUF

Yokmuş!

N. SADULLAH

Sen ne biçim süvarisin? İnsan gemisinin kaç tane kapısı olduğunu bilmez mi?

YUSUF

İşte yokmuş dedik ya...

N. SADULLAH

Amma sormadan cevap veremedin... Hem bana bak sen pek genç görünüyorsun... Ne zaman kaptan oldun, ne zaman hacca gittin?...

YUSUF

Ben Hacı Kaptan değilim...

N. SADULLAH

Hacı Kaptan değil misin? Bu geminin süvarisi Hacı Kaptan değil mi?

YUSUF

İdi.

N. SADULLAH

Nasıl idi?

YUSUF

Basbayağı... Eskiden o idi, şimdi benim.

N. SADULLAH

Peki, Hacı Kaptan şimdi nerede?

YUSUF

Hangisini soruyorsunuz?

N. SADULLAH

Bir kaç tane mi var?

YUSUF

Vallahi, şimdiye kadar biz iki tane gördük ,belki daha fazla vardır.

N. SADULLAH

Yooo bana bak, her şeyin sırası var... Ben sululuktan hoşlanmam...

YUSUF

Hoppala, sululuk bunun neresinde? Bizim bildiğimiz iki tane Hacı Kaptan var diyorum, hattâ iki tane de Elmas kalfa var... Bir tanesi aşağıda, bir tanesi yukarıda...

N. SADULLAH

Aşağısı neresi, yukarısı neresi? Gemicilikte her yerin ayrı ismi vardır. Sen ne zaman kaptan oldun?

YUSUF

Eh, beş - altı gün var.

N. SADULLAH

Bu gemiye gelişini sormuyorum, kaptanlığa ne zaman başladın?

YUSUF

Beş - altı gün var dedik ya...

N. SADULLAH

Daha evvel kaptan değil miydin?

YUSUF

Samsun Spor Kulübünün kaptanı idim.

N. SADULLAH

Saçmalama...

YUSUF

Oooo, siz galiba ömrünüzde saçma dinlememişsiniz. Biz bu gemide nelerini duyduk. Posteki, terlik teki, yerdeki gökteki... Bam bim bum... Pembe yanak, tahta tarak, bu ıspanak a avanak... Küt, pat, küt...

N. SADULLAH

(Salim ve Malik'e) Bana bakın, alın şu deliyi başımdan... Alın yoksa şimdi zabıtaya hakaret cürmünden hakkınızda zabıt tuttururum ha... Hem işimiz var. Geminin süvarisi gelsin. Bana bir de iskemle getirin.

(Malik bir iskemle alıp gelir)

N. SADULLAH

Süvari kim?

YUSUF

Benim.

N. SADULLAH

Doğru mu?

SALİM

Doğru efendim.

N. SADULLAH

Bana bak, kimsin sen?

YUSUF

Süvariyim dedik ya...

N. SADULLAH

Onu anladık. Adın ne?

YUSUF

Avni kaptan!

N. SADULLAH

Ay Avni Kaptan sen misin? Bizim aradığımız adam. Yok canım, doğru söyle.

YUSUF

Avni Kaptanım.

N. SADULLAH

İmkânı yok.

YUSUF

Şimdi çıldıracağım. Avni Kaptanım yahu...

N. SADULLAH

Anlaşıldı, sen tuhaf, nekre bir adamsın... Gemiciler arasında böyleleri pek çok bulunur... Fakat bırak şimdi şakayı... Resmi işlerde lâtife olmaz... Adını söyle...

YUSUF

Avni kaptan...

N. SADULLAH

Sen deli misin... Nasıl Avni Kaptan olursun?...

YUSUF

Niçin olmayacakmışım?..

N. SADULLAH

(Ceplerini aramaya başlayarak) Dur bakayım, evrakı bende olacaktı. Nereye gitti, bu Allahın cezası evrak... Nah işte buldum. Eşkâli şurada yazılı... **(Okur)** fevkalâde yakışıklı...

(Başını sağa sola çevirir)

YUSUF

Yoo, ben de yakışıklıyımdır ya...

N. SADULLAH

Güzel söz söyler...

YUSUF

Doğru, söylerim...

N. SADULLAH

Neyi söylersin... Adını bile söyleyemiyorsun... Geç. **(Kâğıda bakarak)** İnce bir zekâ sahibi, kurnaz... Hayır hayır... Nafile...

YUSUF

Kim demiş?.. Benden daha zekisi can sağlığı... Siz artık fazla ileri gidiyorsunuz... Bu kadarına müsaade edemem... Avni Kaptan benim...

SALİM

Evet, Avni kaptan odur!

N. SADULLAH

İyi düşünün!

YUSUF

Ben yalan bilmem... Yahu bu ne hal, Allahaşkınıza... İşte işin kestirmesi... Ben Avni Kaptanım... Başka lâkırdı bilmem... Şahitlerim var!

N. SADULLAH

Kimler?

YUSUF

Bütün gemi mürettebatı... Bütün yolcular... Hattâ durun durun... En kuvvetli şahidi az kalsın unutuyordum, Suzan Songül...

N. SADULLAH

Suzan Songül de kim?

YUSUF

Bir kadın...

N. SADULLAH

Onu anladım... Neci...

YUSUF

Bilmem...

N. SADULLAH

Bu gemide ne arıyor?

YUSUF

Sordum, söylemedi?

N. SADULLAH

Şimdi gemide mi?

YUSUF

Son defa kendisini ikinci Hacı Kaptan'la beraber güvertede, burada gördüm...

N. SADULLAH

Anlaşıldı, bir zırdeliye çattık... Ee, neden en kuvvetli şahit o oluyormuş?

YUSUF

Çağırıp sorun, söylesin!

N. SADULLAH

Pek tuhaf... Pek tuhaf... Demek kadın avcıları böyle oluyorlarmış ha... Bir yaşıma daha girdim... **(Birinci**

polis memuruna) Arayın bakalım gemiyi... Suzan kimse buraya gelsin... Çabuk olun!

(Birinci polis memuru çıkar)

N. SADULLAH

(İkinci polis memuruna) Sen gel... Aşağıda iki kadın var. **(Aranarak)** Evrakları bende olacaktı. Dur bakalım dur... Kaybettim galiba... **(Bir başka cebinden yeni bir kâğıt çıkarıp okuduktan sonra)** Hah, tamam... Sen de motora kadar in de Ayşe ve Gülsüm isimli kadınları al ve buraya getir! Yalnız onları ha! **(Yusuf'a)** anlayacağız bakalım. Eğer hakikaten dediğin doğru çıkarsa pek şaşacağım.

YUSUF

Neden?

N. SADULLAH

Yüzlerce kadın iğfâl eden, yüzlerce saf adamı dolandıran, iki defasında yakalanırsa, üç defasında polisin elinden kaçan kurnaz sabıkalı sensin diye!

YUSUF

Artık haddinizi aşmaya başladınız... Bu gemide bana karşı böyle konuşamazsınız. Hem durun bakalım. Biz kendimizin kim olduğunu söyledik. Şimdi sıra sizde... Siz kimsiniz?..

N. SADULLAH

Polis komiseri Nusret Sadullah...

YUSUF

Ay, doğru mu söylüyorsunuz? Hiç benzetemedim.. Aah... Nafile. **(Salim'e)** Hakikaten polis komiseri mi?

SALİM

Tanımıyorum... Fakat öyle olacak...

N. SADULLAH

Yoo, bana bak, ben şakaya gelmem...

YUSUF

Hah, gördünüz mü bakın... Nasıl kızıyorsunuz?.. Demek bir insana «sen sen değilsin» derlerse canı sıkılırmış... Bunu bilin de bir daha sefere öyle konuşun. Peki ne istiyorsunuz Avni Kaptandan?

N. SADULLAH

Ne isteyeceğiz... Lütfen bizimle beraber adliyeye gelmesini... Aşağıda iki kadın var... Avni Kaptan Samsun'da ikisini de vâdi izdivaçla iğfal ederek altınlarını çalmış. Hem altınları geri istiyorlar, hem de kendisinin cezalandırılmasını.

YUSUF

Tanımıyorum.

N. SADULLAH

Tanıyorum, diyecek değilsin ya... Mesele onların seni tanımasında.

YUSUF

Demek ben tanısam, tanımasam makbul değil...

N. SADULLAH

Elbette.

YUSUF

Onlar Avni Kaptan budur, dediler mi hükmü giyeceğim...

N. SADULLAH

Şüphe mi ediyorsun?

YUSUF

Komiser bey...

N. SADULLAH

Ne var?

YUSUF

Birşey söyleyeceğim amma, galiba ayıp olacak.

N. SADULLAH

Söyle söyle, olmaz.

YUSUF

Ben Avni Kaptan değilim...

N. SADULLAH

Yoo geçti aslanım, bu iddianın sırası geçti. Muame-

le başladı. Artık seyrini takip edecek... Aksi sabit oluncaya kadar sana Avni Kaptan gözüyle bakmaya mecburum.

ÜÇÜNCÜ MECLİS

(Evvelkiler, sonra ikinci polis memuru, Ayşe ve Gülsüm)

(Ayşe ve Gülsüm, polis memuru ile birlikte merdiveni tırmanarak sahneye dahil olurlar)

İKİNCİ POLİS MEMURU

Ayşe ve Gülsüm'ü getirdim efendim.

N. SADULLAH

(Ayşe ve Gülsüm'e) Gelin, şöyle yakına gelin! **(Yusuf'a)** Sen de şöyle karşılarına geç bakalım.

YUSUF

Ay, vadi izdivaçla iğfal edilenler bunlar mı? Yahu bunların nesi iğfal edilir be?

N. SADULLAH

Evraklar... Evraklar bende idi... **(Ceplerini karıştırdıktan sonra bulduğu kâğıda bakarak, kadınlara)** Hanginiz Gülsüm, hanginiz Ayşe?

AYŞE

Ayşe benim...

GÜLSÜM

Altındiş Ayşe derler ona... Benim bildiğim kırk se-

nedir koca arar, durur. Önüne gelen erkeğe sarkıntılık eder. Saldırır. Benim kaptancığım ile alâkası yoktur.

AYŞE

Aaaa, Allah kuru iftiradan saklasın... Neden benim ismim altındiş Ayşe oluyormuş. Bütün Samsun bana (güzel dul) der... Evde kalmış cadı, kırk senedir koca arayan asıl sensin... Ben hiç olmazsa bir defa evlendim. Zevcim merhum oldu, dul kaldım.

GÜLSÜM

Evet, adamcağız duvağını açıp da yüzünü görünce yüreğine inmiş, orada kalakalmış derler...

N. SADULLAH

Susun... Kime sual soruyorsam o cevap versin... Ayşe, dâvanı anlat...

AYŞE

Ah, ah efendim, derdim büyük, hem paracıklarım gitti, hem aslanlar gibi ayâlim... Bari birisinden biri kalsaydı...

N. SADULLAH

(Önündeki kâğıda bakarak) Avni Kaptan, senin evine nikâh memuru diye birisini getirmiş. Sözde nikâhınız kıyılmış, iki gece karı koca gibi yaşamışsınız. Sonra paralarla beraber ortadan kaybolmuş öyle mi?

AYŞE

Ya, ya, ya. Pek kısa sürdü, pek komiser bey... Gözlerimi açıp kapayıncaya kadar...

YUSUF

Adam yine hayli tahammüllü imiş ya...

N. SADULLAH

Kendisini görsen tanır mısın?

AYŞE

Aaa... O da ne demekmiş komiser bey... Ayâlim diyorum... Tanımaz olur muyum?..

N. SADULLAH

(Yusuf'u işaretle) Bu mu?

YUSUF

(Kadına kendisi olmadığını elleri ve başı ile işaret ederek) Değil... Değil...

AYŞE

Bu sümsük mü?... İlâhi komiser bey, ben bunu evimde uşak diye kullanmam.

YUSUF

Yoo, bu kadarı da fazla ya...

N. SADULLAH

Pekalâ... Sen şu tarafa geç... **(Gülsüm'e)** Sen söyle bakalım. Adın Gülsüm değil mi?

GÜLSÜM

Evet...

AYŞE

Ona adıyle sanıyle bayat Gülsüm derler... Evde kalmışlığından kinaye... Babası Hacı Hayrullah efendi, kendisine damat aramak için dolaşa dolaşa sonunda ayaklarını kaybetmişti... Avni Kaptan'ın yüzünü bile görmemiştir...

GÜLSÜM

Seni şıllık seni... Ağzını yırtarım... Daha kaç yaşındayım ki, evde kalmış olayım... Kap kapanın elinde kalırdım amma, babacığım beni öyle herkese vermek istemezdi...

N. SADULLAH

Kendisine sual sorulmayan söze karışmasın demedik mi? Siz ne geveze şeylersiniz be... Kafam kızıyor, ha... Sonra pişman olursunuz. Gülsüm, dâvanı anlat...

GÜLSÜM

Ne anlatacağım komiser bey... Sizi de şimdi durup dururken kederlendiririm.

YUSUF

Yok, pek kederlenmeyiz, üzülme!

N. SADULLAH

(Kâğıtlara bakarak) Avni Kaptan seni de imam nikâhı ile almış. Fakat evlilik hayatınız yalnız üç gün sürmüş. Sonunda paraların ile birlikte...

GÜLSÜM

Ah, nazar deydi komiser bey, nazar deydi... Kap-

tancığım ile gül gibi geçinip gidiyorduk. Bana Gülsümcüğüm derdi de başka bir şey demezdi... Gözü benden başka kimseyi görmüyordu amma sonunda kayıplara karıştı işte...

N. SADULLAH

Kendisini tanır mısın?

GÜLSÜM

Bir ordu arasında olsa, lâhzede bulurum...

N. SADULLAH

(Yusuf'u işaretle) Bu mu?

GÜLSÜM

Ahh... Aaah... Bu da fena delikanlı değil amma...

YUSUF

Ben mi... Aman ne diyorsun hanım... Fena da söz mü? Bayağının aşağısı... Kötünün kötüsü...

GÜLSÜM

Yok iki gözüm, kendine o kadar iftira atma... Sana pekalâ güzel delikanlı denir.

YUSUF

Vallahi denmez... A, billâhi denmez... Şakayı bırak, istersen komiser beye sor... Bir kere aptalım... Sonra lâkırdı konuşmasını bilmem... Daha daha sonra canım, bin türlü ayıbım var işte...

GÜLSÜM

Hani Avni Kaptanın bulunmayacağını bilsem, pekalâ sana razı olurdum...

YUSUF

Aman Allah... Yandım... Çarkçıbaşı, Malik, imdadıma gelin...

DÖRDÜNCÜ MECLİS

(Evvelkiler, sonra birinci polis memuru ve Suzan)
(Birinci polis memuru ve Suzan gelirler)

BİRİNCİ POLİS MEMURU

Suzan Songül'ü getirdim efendim!

N. SADULLAH

(Suzan'a) Yaklaş. Adın?

SUZAN

Suzan Songül.

N. SADULLAH

Bir işin, bir sanatın var mı? Necisin?

SUZAN

Aktris.

N. SADULLAH

Bu gemide ne arıyorsun?

SUZAN

Kumpanyam ile beraber seyahat ediyorum.

YUSUF

Ay Suzan, sen sahiden aktris misin?

MALİK

Bu da nesi? Bizim gemide bir tiyatro kumpanyası mı var?

SALİM

Allah Allah... Neler işitiyorum.. Neler görüyorum...

N. SADULLAH

Yahu siz topunuz da deli misiniz? Koskoca bir tiyatro kumpanyasının geminizde sizinle beraber seyahat ettiğini bilmiyor musunuz?

MALİK

(Suzan'a) Peki amma niye şimdiye kadar meydana çıkmadınız? Nerede yatıp kalkıyorsunuz?

SUZAN

Baş taraftaki ambarlarda...

MALİK

(Salim'e) Çarkçıbaşı, sakın o cinler, periler...

SALİM

Konturafilok... Flok... Flok...

N. SADULLAH

Amma belâlı gemi imiş bu, be... Bana bakın, mevzudan uzaklaştık. Sonra işin içinden çıkamayız... Meseleleri birer birer halledelim. **(Suzan'a Yusuf'u işaretle)** Bu adamı tanır mısın?

SUZAN

Tanımaz olur muyum? Onu ben tanımazsam kimse tanamaz.

N. SADULLAH

Adı?

SUZAN

Avni Kaptan!...

AYŞE

Yalan... Vallahi yalan... Benim âyâlime iftira atıyor... Böyle miydi?

GÜLSÜM

Kız, elbette yalan... Baksana tiyatrocuyum diyor. Doğru söyleyecek değil ya... Artık kocamı da tanımaz olur muyum?

AYŞE

Kimin kocası, Gülsüm, kendine gel.

GÜLSÜM

Tabii benim kocam, cümle âlem şahit. Ayşe ağzını yırtarım...

N. SADULLAH

Eee, rahat durun bakayım... Biz buraya mahalle kavgası dinlemeye gelmedik... **(Suzan'a)** Bu adamın Avni Kaptan olduğunu isbat edebilir misin?

SUZAN

Tabii ederim.

N. SADULLAH

Et bakalım.

YUSUF

Sahi, et bakalım...

SUZAN

Beni iğfal etti, anamı da iğfal etti... Sonra...

N. SADULLAH

E, sonra?

SUZAN

Daha ne yapacak, kalbimi çaldı.

N. SADULLAH

Hay Allah müstahakını versin... Madam şanoda değiliz... Onu geç... Başka ne çaldı?

AYŞE

Kantocunun kalbi...

GÜLSÜM

Ayol sende kalb ne gezer ki çalınmış olsun!

SUZAN

Bakın bakın, şunlara da bakın... Tiyatrocu olduksa insanlıktan da çıkmadık ya...

N. SADULLAH

Yine mevzular dağılıyor... Yine dağıtıyoruz. **(Yusuf'u işaretle Suzan'a)** Bu adamı eskiden beri tanır mısın?

SUZAN

Onbeş gündür tanıyorum.

N. SADULLAH

Sana kendisini Avni Kaptan diye mi takdim etti?

SUZAN

Hayır...

N. SADULLAH

E, Avni Kaptan olduğunu ne zaman anladın?

SUZAN

Burada, gemide...

N. SADULLAH

Ha, şu mesele... Başkasından duydun...

SUZAN

Fakat Avni Kaptan olduğuna yemin ederim...

GÜLSÜM

Delinin zoruna bak, benim kocamı bana anlatacak.

AYŞE

(Cebinden bir fotoğraf çıkararak) Aptal karı, Avni Kaptan o değil, işte bu... Onun fotoğrafı... Evlendiğimiz gece gizlice cebinden almıştım... Bak da erkek görsün gözün...

(Hepsi birden görmeğe çalışırlar)

YUSUF

A... A... Bizim Cafer...

SALİM

Bizim Cafer mi? Ne diyorsun?

N. SADULLAH

Burada mı? Burada mı?

YUSUF

Tabiî burada... Aşağıda, kamarada... Şimdi anlıyorum... Şimdi başıma gelenlerin sebebini anlıyorum... Vay yezit vay... Vay kerata vay... Bir dakika... Şimdi gidip getireyim.

(Çıkar)

BEŞİNCİ MECLİS

(Evvelkiler, sonra Musa Deniz)

E, matmazel Suzan, dört beş dakikalık vaktimiz var. Anlat bakalım şu senin hikâyeni... Demek koskoca tiyatro kumpanyası bu gemide zabitan ve efratın haberi olmadan seyahat ediyorsunuz? Ha... Hokkabaz şapkası değil ya bu... Nihayet gemi! Nasıl saklanabildiniz? Bu işi nasıl becerdiniz yahu?

SUZAN

İnsanın başı darda kalmasın, her şeyi yapar... Zaruretler gebedir.

N. SADULLAH

(Suzan'a) Anladık, başı darda kalan her şeyi yapar... Amenna... Fakat ne yapar? Siz ne yaptınız?

MUSA

(..... **Gelerek)** Müsaade ederseniz bunu ben anlatayım...

SALİM

Musa... Musa, sen sağ mısın?.. Aman yarabbi... Öbür dünyadan mı geliyorsun?

MUSA

Hayır çarkçıbaşım... Bir numaralı ambardan. Bahsi kazandım, bir ziyafet isterim... **(Sadullah'a)** Efendim, ben bu geminin ikinci kaptanıyım...

SALİM

Cinler perilere karışmış, ortadan kaybolmuştu.

N. SADULLAH

Ay bu gemide, cinler, periler de mi var?

MUSA

Ben de bu meseleyi izah edeceğim... Efendim, yirmi kişilik bir tiyatro kumpanyası farzediniz ki Samsunda bir ay müddetle temsiller vermiş, sonunda kumpanya direktörü olacak dolandırıcının kazanılan bütün paraları cebine atarak ortadan sır olması üzerine beş parasız sokakta kalmıştır. Akşam yiyecek ekmekleri olmayan ve ceplerinde metelik bulunmayan bu yirmi genç, yirmi sanat fedaisi ne yapsın? Samsun'da artık temsil veremezler... Başka bir yere gitmek lâzım... Fakat hangi para ile, hangi vesait ile... Maksat temiz olunca vasıtanın çirkinliği affedilir. Haber alıyorlar ki bir şilep boş olarak İstanbul'a hareket etmek üzere... Bu şilep eskidenberi gemiciler arasında perili olmakla maruftur ve bilhassa mürettebatı buna inanmaktadırlar. O halde yapılacak iş basit... Onlar da cin peri rolü oynarlarlarsa zabitandan bir gencin delâleti ile gizlice girdikleri gemide işgal ettikleri ambarların aranmasına belki mani olabilirler. Plan tatbik ediliyor, kumpanya efradı cin, peri oluveriyorlar. Hattâ bir kısmı zabitan ve mürettebatın kılığına giriyorlar. Netice ümidin fevkinde. Gemiyi müthiş bir korku ve dehşet havası kaplıyor... Süvari tarafından kumpanyanın yerleştiği ambarları aramak değil, bu sahaya yaklaşmak bile menediliyor. Bu arada hileyi keşfeden mürettebat ve zabitandan bir kaç kişi kumpanya tarafından muvakkaten

bertaraf ediliyorlar. İşte bunlardan biri de cinlere, perilere karıştı denen, bendenizim...

N. SADULLAH

Nasıl bertaraf ediliyorlar?

MUSA

Aralarına ambarlardan çıkmamak şartiyle misafir edilmek suretiyle...

N. SADULLAH

Yani cinlere perilere değil, kumpanyaya karıştınız, öyle mi?

MUSA

Öyle... Bir bakıma öyle... Kat'iyyen dâvacı değilim... Hatta onların murahhası olarak buraya kendilerini affettirmeye gelmiş bulunuyorum.

SALİM

Musa, bütün bu anlattıkların doğru mu? Kulaklarıma inanamıyorum. O baykuş sesleri, köpek ulumaları, kurbağalar... Şimendifer gürültüsü...

MALİK

O, boyu direğin yarısını geçen gulyabanî... Etrafındaki tüylü mahlûklar...

MUSA

Hepsi oyun... Hepsi taklit... Aktör bunlar düşünsene Salim dayı.

SALİM

Düşünüyorum, düşünüyorum... Fakat yine işin içinden çıkamıyorum.

MUSA

Adaam aldırma... Haydi ya söyle bakalım... Benim hatırım için...

SUZAN

(Salim'in yanına gidip boynuna sarılarak) Benim de hatırım için...

SALİM

Adaaam aldırma... Fakat Hacı Kaptan... Yahu çocuklar onu unuttuk. Durun, durun ben gidip vaziyeti izah edeyim... Gönlünü yapıp getireyim...

(Bir numaralı merdivenden inerek çıkar)

N. SADULLAH

Mevzuu dağıtıyoruz... Yine dağıtıyoruz... Dağıldı gitti... Biz işimize bakalım... Nerede kaldı Avni kaptan.

GÜLSÜM

O Avni kaptan değil...

N. SADULLAH

Sen karışma, tahkikat neticeleninceye kadar ona Avni Kaptan gözüyle bakmaya mecburum... Aklın ermez senin...

ALTINCI MECLİS

(Evvelkiler, sonra Yusuf, Avni ve Levi)

(Yusuf ve Avni gelirler. Yusuf, Avni'nin koluna girmiştir. Onu zorla sürükler. Levi arkalarından gelir)

YUSUF

Yürü, haydi yürü nazlanma... Sayende çekmediğim kalmadı. Düşündükçe kan beynime sıçrıyor. **(Durup yakasına sarılarak)** Bana bak, Avni Kaptanlığı benim sırtıma yükleyen sen değil misin?

AVNİ

Fakat dinle...

YUSUF

Ömrümde kadın yüzü görmemişken iğfal ettiğim söylenen kadınlar sayısını Havva anamıza kadar çıkartmadın mı?

AVNİ

İyi amma iki gözüm...

YUSUF

Beni Hacı Kaptanın kamçısına, Suzan'ın tabancasına, Elmas bacının sövüp saymasına hedef yapıp keyfine bakmadın mı?

AVNİ

Dur, bir dakika dinle

YUSUF

Baylar, bayanlar, işte size aslımı taktim ediyorum.. Fakat emin olun bu işi yaparken Darvin'den daha fazla mahçup oluyorum... **(Avni'ye)** Şimdi sana nasıl bir ceza vereyim... Parçalasam her parçan ayrı bir hanuman söndürür. Kessem pis kanınla ellerim kirlenir... Buldum, buldum, seni bayan Gülsüm ve Ayşe'nin şefkatli ağuşlarına terkediyorum...

GÜLSÜM

(Yaklaşarak) Kocacığım.

AYŞE

(Kucaklamaya çalışarak) Aslanım, ciğerparem, iki gözümün nuru âyalim...

AVNİ

Yapmayın... Yapmayın, istemiyorum.

AYŞE

(Yusuf'a) Hele ona dokun, ellerini kırarım...

GÜLSÜM

(Yusuf'a) Yan bile bakamazsın. Ölümün elimden olur.

N. SADULLAH

Durun, mevzuu dağıtıyoruz... Yine dağıtıyoruz. **(Avni'ye)** Bana bak, işi kestirip atalım. Çok işimiz var.. Avni Kaptan sen misin?

AVNİ

Evet, benim...

N. SADULLAH

Demek zabıtayı şaşırtmak için Avni kaptanlığı bu adama yükledin?

AVNİ

Evet... Öyle yaptım...

N. SADULLAH

(Birinci polis memuruna Avni'yi işaretle) Götür... Motordakilere teslim edip, geri dön.

AYŞE

Ben de arkandan geliyorum. Ölünceye kadar...

GÜLSÜM

Ben de beraber... Allah bir daha ayrılık göstermesin.

AVNİ

Yapmayın, rahat bırakın... Kurtarın beni, bunlardan kurtarın!

(Avni, Gülsüm, Ayşe, birinci polis memuru 5 numaralı merdivenden motora inerler)

YUSUF

Duydunuz ya... «Avni Kaptan benim» dedi... Matmazel Suzan horoz öttü, dâvâ bitti. Alacak verecek kalmadı. Valde hanımın hesabını artık ondan sormalı...

SUZAN

Fakat ben seni seviyorum.

YUSUF

Ne yapalım ki, ben de başkasını seviyorum.

SUZAN

Sen benim nazarımda daima Avni Kaptan olarak kalacaksın.

YUSUF

Ne dedin, ne dedin? Reddederim.

SUZAN

İsrar ederim. Ne yapsan aşkını kalbimden atamazsın!...

YUSUF

İsyan ederim. Dâvâ ederim.

SUZAN

Canım sana ne, ben kendi kendime ıztırap çekerim.

N. SADULLAH

Dağıttınız... Yine dağıttınız... Susun be... Mevzuu dağıttınız... Yaptığımı, yapacağımı şaşırıyorum. Mevzuu unutuyorum. Unuttum, gitti bile... **(Yusuf'a)** Peki söyle bakalım, Avni Kaptan olmadığın tahakkuk etti... Şu hâlde sen kimsin?

YUSUF

Ben mi?... Beni mi soruyorsunuz?...

N. SADULLAH

Öyle ya, tabiî seni...

YUSUF

Kimim ben?.. Demek benim kim olduğumu öğrenmek istiyorsunuz ha?..

N. SADULLAH

Buldum... Mevzuu buldum... Hele sen kim olduğunu düşünedur... Sırası gelince söylersin... **(Aranarak)** Fakat evraklar nerede... Yoksa kayıp mı ettim... Hah işte burada imişler **(Okuyarak)** Levi... Namıdiğerle Lem'i... Samsun'da tuhafiyeci... İhtikâr suçlusu... Halifirarda... İçinizde böyle bir adam var mı?

LEVİ

Yok...

MALİK

Nasıl yok. Zabıtayı aldatmayalım.

LEVİ

Var... Var...

N. SADULLAH

Kimdir?

LEVİ

(Yusuf'u işaretle) İşte...

N. SADULLAH

O mu? Yok canım!

YUSUF

Ben miyim? Levi ben miyim? Hoppala... Haydi bakalım yeniden başlıyoruz... Yahu ben nasıl Levi olurum. Kahkaha ile gülesim geliyor.

LEVİ

Niçin olmayasın? Baksana açıkta kaldın. Kim olduğunu isbat edemiyorsun.

YUSUF

Levi, sahi mi söylüyorsun?

LEVİ

Odur, vallahi odur.

N. SADULLAH

Uzatmayın! Münakaşaya lüzum yok, mevzuu dağılıyor. Hem dâvâ çoktan hâlledildi. (Levi'ye) Haydi başka şeyi benzettin. Fakat sesini ne yapalım? (Malik'e) Levi bu değil mi?

MALİK

Evet, o.

N. SADULLAH

(Polis memurlarına) Götürün!

LEVİ

(Yusuf'a) Teessüf ederim sana! Arkadaşlık böyle mi olur? Bunca zaman Avni Kaptan olmaya tahammül ettin de, beş dakika Levi olmaya dayanamadın.

YUSUF

Tahammül etmesine ederdim ya... Fakat kabahat senin bu sesinde... Senin bu sesin...

LEVİ

Sesim... Benim sesim... Kabahat sesimde ise onu götürsünler, beni niye götürüyorlar?

(İki polis memuru ile 5 numaralı merdivenden motora inerler)

YEDİNCİ MECLİS

(Yusuf, Nusret Sadullah, birinci polis memuru, Malik, sonra Ahmet Akbayıroğlu)

N. SADULLAH

E, nihayet sıra sana geldi. Şimdi söyle bakalım. Adını hatırladın mı?

AHMET AKBAYIROĞLU

(Beş numaralı merdivenden çıkarak) Bekleye bekleye artık tahammülüm kalmadı. Bizi aşağıda bu ka-

dar bekletenler, mutlaka babalığın ne demek olduğunu bilmiyorlar... **(Yusuf'u göstererek)** Yusuf, oğlum...

(Kucaklaşırlar)

AHMET

Şükür Allaha, çok şükür... Seni sağ salim bulduğum için bin şükür.

YUSUF

Tam zamanında geldin baba... Benim kim olduğumu soruyorlardı.

AHMET

Sen kendinin kim olduğunu bilmiyor musun oğlum?

YUSUF

Ooo, o eskidendi baba... Sen görmeyeli o kadar kılıklara girdim çıktım ki ben kimim, kim değilim, kolay kolay ayıramıyorum... Daha doğrusu ayırsam bile ayırdığıma inandıramıyorum...

AHMET

(Sadullah'a) İşte benim oğlum... Yusuf Akbayır... Yegâne çocuğum ve yegâne varisim... Haydi göğsünü gere gere bağır bakalım! Ben Samsun eşrafından Akbayıroğlu Yusuf'um de.

YUSUF

Adım Yusuf... Akbayıroğullarından...

AHMET

Sesine ne oldu? Daha bağır... Avazın çıktığı kadar bağır...

YUSUF

Bağıracağım, bağıracağım amma, komiser bey benzetemedim diyecek diye korkuyorum...

N. SADULLAH

Benzettim, benzettim...

YUSUF

(Sadullah'a) Bağırırsam mevzuu dağıtmış olmaz mıyım?

N .SADULLAH

Hayır olmazsın... **Mevzuumuz şimdi bu...**

YUSUF

(Bağırarak) Akbayıroğullarından... Ben Samsunlu Yusuf Akbayır...

SEKİZİNCİ MECLİS

(Evvelkiler, sonra Sezâ)

SEZÂ

(Bir numaralı merdivenden girerek) Avni Kaptan yine mi isim değiştiriyorsun...

YUSUF

Ha... Sen misin, geldin mi sevgilim?.. Avni Kaptanın kim olduğu meydana çıktı. Ben artık hakikaten amma hakikaten Avni Kaptan değilim... Adım Yusuf... Mamafih adın ne ehemmiyeti var. Her zaman ne isem yine oyum. **(Ahmet'e)** Baba, sana sevdiğim kızı takdim ederim... Müstakbel zevcem...

AHMET

Müstakbel zevcen mi? İşte bu olmadı oğlum... Sen gerçi, Samsun'dan benim seçtiğim kızla evlenmemek için kaçtın amma, ben kararımı değiştirmedim ki...

SEZÂ

(Yusuf'a) Ay siz de mi başkalarının seçtiğini sevemiyeceğiniz kimse ile evlenmemek için Samsun'u terkettiniz. Tıpkı benim gibi, desenize...

YUSUF

Tabii ederim ya... Ben öyle ne idüğü belirsiz kızlarla evlenmem... Yoo, kat'iyyen evlenemem. Kimbilir ne şırfıntı, ne çirkin, ne cahil şeydir...

SEZÂ

Öyledir, mutlaka öyledir.

YUSUF

Ne şımarık, ne edepsiz, ne bayağıdır.

SEZÂ

Tabiî öyle olacak... Tabiî... Ya beni evlendirecek-

leri hödük kimbilir ne sonradan görme, ne küstah, ne budala mahlûktur.

YUSUF

Hakkınız var, hakkınız var... Mutlaka budalanın biridir...

AHMET

Oğlum, bu söylediklerine sonradan pişman olacaksın... Mukadderatın önüne geçilmez... Sen benim seçtiğim kızla evleneceksin...

YUSUF

Baba, bunu aklından çıkar... Ölürüm, yine o kızla evlenmem...

AHMET

Evleneceksin...

YUSUF

Evlenmem baba...

AHMET

Evleneceksin... Görürsün bak... Hiç o kızı gördün mü?

YUSUF

Görmedim, görmek de istemem.. Babasına bak, kızını al.

AHMET

Keşke bir defa görseydin...

YUSUF

Senin ahbabındır diye o adamın kızını dünyada almam baba. Alamam... Beyhude ısrar etme! O derebeyi kılıklı, ne oldum delisi, tahakküm sevdalısı herife zaten daha ilk görüşte numarayı vermiştim.

AHMET

Müstakbel kayınpederin hakkında hiç de iyi düşünmüyorsun oğlum.

YUSUF

Müstakbel kayınpederim mi? Allah esirgesin...

AHMET

Oğlum, kendisi aşağıda, motorda.. Duyarsa ayıp olur... Sonra özür de dileyemezsin.

YUSUF

Ben mi özür dileyecekmişim. Başıma gelenlerin müsebbibi biraz da o değil mi? Eğer o evde kalmış kızını satmak için eteğime yapışmamış olsaydı ben ne Samsun'dan ayrılır, ne bu gemiye biner, ne Avni kaptan olur ne perilerle kucaklaşır, ne de Elmas kalfaya sataşırdım.. Bir de ondan özür dileyecekmişim ha... Hangimizin hangimizden özür dilemesi lâzım sorarım sana...

AHMET

Demek kararın kat'i... Benim seçtiğim kızı almayacaksın.

YUSUF

Hayır, kat'iyyen... Ölümüm pahasına da olsa...

SEZÂ

Almayacak, almayacak efendim, ısrar etmeyin.. Çocukcağız zaten yorgun... Fazla yüklenmeyin.

DOKUZUNCU MECLİS

(Evvelkiler, sonra Gülzade Mahmut)

MAHMUT

(Beş numaralı merdivenden çıkıp sahneye dahil olarak) Hani ya Ahmet bey, bana haber gönderecektin.. Kızım bu gemide mi imiş?

SEZÂ

Aaa... Babam... **(Koşarak)** Babacığım.. Babacığım.

MAHMUT

İki gözüm evlâdım... Sezâcığım...

(Kucaklaşırlar)

MAHMUT

Bilsen beni ne kadar üzdün... On senelik ömrüm geri gitti... Niçin yaptın bunu... Ben kararımdan cayardım kızım... İlle falan adamla evleneceksin diye bir evlâd feda edilmez ya...

AHMET

Mahmut bey, zaten o iş olmayacak... Yusuf da sizin kerimenizi istemiyor...

YUSUF

Durun bakalım, durun yine işler çatallaşıyor. Kim kimin kızını istemiyor... Kimin kızı kim ki kim istemiyor... Ben Ahmet beyin kızıyım... Orası malûm... Hayır malûm değil... Kız değil oğluyum. **(Sezâ'ya)** Fakat sen kimin oğlusun... Hayır canım kızın diyeceksim... Zihnim karıştı gitti işte... **(Sezâ'ya)** Dur yeniden başlayalım... Sen Mahmut beyin kızısın değil mi?...

SEZÂ

Evet, kızıyım.

YUSUF

Ben de Ahmet beyin oğluyum...

SEZÂ

Evet, Ahmet beyin oğlusun...

YUSUF

Fakat benim istemediğim Mahmut beyin kızı kim ve sen hangi Ahmet beyin oğlu ile evlenmemek için Samsun'dan kaçtın? Mademki biz birbirimizi seviyoruz, şu hâlde benim babam Ahmet beyle, senin baban Mahmut bey kimler için birbirlerini sevmiyor, evlenmiyecekler diyorlar? Senin baban Ahmet bey...

SEZÂ

Benim babam Mahmut bey...

YUSUF

Pardon, haklısın, benim babam Mahmut bey...

SEZÂ

Hayır, karıştırıyorsun, Mahmut bey benim babam...

YUSUF

İyi ya canım, ben de benim babam diyorum ya. Dur dur, bu işi ben kestirip atayım. Gel buraya, kollarımın arasına gel... **(Sezâ gelir)** İyi sarıl, bana iyi sarıl... **(Ahmet ve Mahmut'a)** Babalarımız Mahmut bey ve Ahmet bey, şimdi beni iyi dinleyin! Seza ve Yusuf birbirlerinindirler ve birbirlerinin olacaklardır. Eğer sizin birbirleriyle evlenmek istemeyen başka kızlarınız ve oğullarınız varsa varın gidin, onlarla hesaplaşın.

SEZÂ

Bilmiyerek senin için hödük, küstah, budala dedim... Beni affet!

YUSUF

Ben de seni şımarık, şırfıntı, cahil yaptım... Asıl sen beni affet!

ONUNCU MECLİS

(Evvelkiler, sonra Hacı Kaptan, Salim, Elmas kalfa)

HACI KAPTAN

(Salim ve Elmas'la 1 numaralı merdivenden gelerek) Avni, yine ne yapıyorsun, o kucakladığın kim? Ben sana ne tembih etmiştim?

YUSUF

Yoo, geçti Bor'un pazarı... Geçti Kaptan bey... Ev-

velâ ben artık Avni kaptan olmadığımı isbat etmiş bulunuyorum, sonra da bu kucakladığım halis muhlis zevcem...

HACI KAPTAN

Nerede benim kamçım... Getirin şu kamçıyı...

YUSUF

Kamçı mı? Hâlâ mı? Falaka atmak için mi?

HACI KAPTAN

Hayır sana hediye edeceğim... Perili geminin hatırası diye... Her şeyi öğrendim, her şeyi biliyorum. **(Suzan'a gözü ilişerek Salim'e)** Bu da onlardan mı?

SALİM

Evet, onlardan... Kumpanyanın baş aktrisi

HACI KAPTAN

Gözüme gözükmesinler... Usulca pılı pırtılarını toplayıp gitsinler...

SALİM

Adaam, aldırma... Suzan haydi kızım, haydi süvari beyi dinle.

SUZAN

Gideceğim, fakat söyleyecek bir çift lâkırdım var.

N. SADULLAH

Yoo, mevzuu karıştırmayalım, sonra işin içinden çıkamayız!

SUZAN

Avni, elveda...

YUSUF

Elveda Suzan... Bana gemide ilk rastladığın zaman söylediğini unutma... Gönül ferman dinlemiyor. Çok müteessirim... Elveda.

(Suzan iki numaralı kapıdan çıkar)

AHMET

Haydi çocuklar, biz de artık gidelim...

MAHMUT

Gidelim...

YUSUF

Ay, Elmas kalfa burada imiş... Kalfa gel barışalım. Artık sen benim de dadım sayılırsın. Ver elini öpeyim.

ELMAS

Yerinde dur, eksik olsun. Elimi öpmeden hakkımda ne dedikodular yaptın, bir de öpersen artık kimbilir ne diyeceksin. Avni kaptan!

YUSUF

Fakat ben şimdi Avni Kaptan değilim...

ELMAS

Biliyorum Avni Kaptan...

YUSUF

Yahu Avni Kaptan değilim dedik ya...

ELMAS

Biliyorum dedik ya Avni Kaptan...

SEZÂ

Avni, ısrar etme... Dadım kolay kolay barışmaz...

HACI KAPTAN

Avni, gel vedalaşalım...

SALİM

Bizi gönülden çıkarma Avni Kaptan...

MALİK

Avni Kaptan, bu gemi senin sayılır.

YUSUF

Hâlâ mı Avni Kaptan... **(Sırtından kaptan elbisesini, ceketini ve başından serpuşunu çıkararak)** Alın abdestinizi, verin pabucumu. Avni Kaptan değilim ben. Adım Yusuf... Soyadım Akbayıroğlu... Samsunluyum...

MALİK

Peki öyle olsun, darılma Avni Kaptan...

YUSUF

Değilim... Değilim... Değilim!... Ben ismimi muhafaza edemiyorum. Sen aklımı muhafaza et yarabbim.

P E R D E

CEVAT FEHMİ BAŞKUT'un

Bütün Tiyatro Eserleri

1 — BÜYÜK ŞEHİR
2 — AYARSIZLAR
3 — HACI KAPTAN
4 — KÜÇÜK ŞEHİR
5 — KOCA BEBEK
6 — PAYDOS
7 — SANA REY VERİYORUM
8 — SOYGUN
9 — KADIKÖY İSKELESİ
10 — MAKİNE
11 — HARPUTTA BİR AMERİKALI
12 — KLEOPATRANIN MEZARI
13 — TABLODAKİ ADAM
14 — ÖBÜR GELİŞTE
15 — HACI YATMAZ
16 — GÖÇ
17 — BUZLAR ÇÖZÜLMEDEN
18 — HEPİMİZ BİRİMİZ İÇİN
19 — ÜZÜNTÜYÜ BIRAK
20 — AYNA
21 — EMEKLİ
22 — ÖLEN HANGİSİ
23 — DOSTLAR

İnkılâp ve aka
Fiyatı : 200 Lira